הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר טהרה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות פרה אדומה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות פרה אדומה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-פרה-אדומה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ז 6
הלכה ח 7
הלכה יא 8
הלכה יג 8
פרק ב 9
הלכה א 9
פרק ג 9
הלכה א 9
הלכה ג 11
הלכה ד 11
פרק ד 11
הלכה א 11
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ז 13
הלכה ח 13
הלכה יב 13
הלכה יג 14
הלכה יז 14
הלכה יח 15
פרק ה 15
הלכה א 15
הלכה ב 15
הלכה ד 16
הלכה ה 17
הלכה ו 17
הלכה ז 18
פרק ו 18
הלכה א 18
הלכה ב 18
הלכה ג 19
הלכה ה 19
הלכה ו 19
הלכה ח 20
הלכה יב 20
הלכה טז 20
פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ב 21
הלכה ג 21
הלכה ה 21
הלכה ו 22
הלכה ח 22
הלכה י 22
פרק ח 23
הלכה א 23
הלכה ג 23
הלכה ו 24
הלכה ח 24
פרק ט 24
הלכה א 24
הלכה ב 25
הלכה ג 25
הלכה ד 25
הלכה ח 26
הלכה ט 26
הלכה יא 26
הלכה יג 27
הלכה יד 27
הלכה טו 27

הלכה טז 27
הלכה יז 27
פרק י 27
הלכה א 27
הלכה ב 28
הלכה ד 28
הלכה ה 28
הלכה ז 29
הלכה י 29
פרק יא 30
הלכה א 30
הלכה ג 31
הלכה ד 31
הלכה ז 32
פרק יב 32
הלכה א 32
הלכה ד 32
הלכה ה 33
הלכה י 33
הלכה יב 33
פרק יג 33
הלכה א 33
הלכה ו 34
הלכה יב 34
פרק יד 34
הלכה א 34
הלכה ה 35
הלכה ו 35
הלכה ט 35
הלכה י 35
פרק טו 35
הלכה א 35
הלכה ו 36
הלכה ח 36
הלכה ט 37
הלכה י 37

פרק א

הלכה א

מצות קעב לעשות פרה אדומה כמצותה כדכתיב ויקחו אליך פרה אדומה וגו' ומצות פרה אדומה שתהיה בת שלש שנים או ארבעה. ואם היתה זקנה כשרה כחכמים דריש מסכת פרה דאמרי בת ג' או בת ארבע דכיון דעגלה בת שתים דכתיב בה עגלת בקר פרה בת ג' או בת ד' דאמרינן פ"ק דר"ה דפר בן ג' ואפילו בת שתים פר בן בקר לא נקרא בפחות מג' שנים ואם כן פרה בת ד' נמי וזקנה נמי כשרה כדתנן פרק קמא דפרה. ואין לוקחין עגלה ומגדלין אותה דכתיב ויקחו אליך פרה ולא עגלה כדדרשינן בספרי זוטא וזה שנאמר בתורה תמימה תמימת אדמימות לא תמימת קומה כדדרשינן בספרי פרה שומע אני שחורה ולבנה תלמוד לומר אדומה תמימה תמימה באדמימות או תמימה למומין כשהוא אומר אשר אין בה מום הרי מומין אמורים מה תלמוד לומר תמימה לאדמימות. וננסה כשרה כדתנן פרק שני וכדתנן פרק מומין אלו בבכורות דננס פסולים באדם וכשרים בבהמה. היו בה שתי שערות שחורות או לבנות בתוך גומא אחת פסולה כתנא קמא דרבי יהודה פרק ב' דפרה ותנן נמי התם היו בתוך ב' כוסות ומוכיחות זו את זו שמכוונות וסמוכות זו בצד זו פסולה טעמא דאינה תמימה באדמימות כיון שהשתי שערות שחורות או לבנות סמוכים הרי הם נראים. היה עקרן מאדים וראשן משחיר או איפכא הכל הולך אחר העיקר כחכמים דפליגי ארבי מאיר במתניתין דקאמר הכל הולך אחר הנראה דהיינו ראשן אבל חכמים סברי דלא הויא תמימה באדמימות אלא אם כן עיקרן אדום ויגוז ראשן [דקדשי] בדק הבית לא מתסרי מגיזה מן התורה אלא מדרבנן ובפרה דלא שכיחא לא גזור וכדתניא בתוספתא מספר ואינו חושש משום גוזז. וצריך שישאר מן המאדים כדי שינטל בזוג שכל שערה שאינה ניטלת בזוג הרי היא כמי שאינה כדתנן במתניתין בנדה פ' בא סימן לפיכך אם היו השתי שערות לבנות או שחורות שאינן נלקטות בזוג כשרה דלא פסלי שתי שערות אלא אם כן ארוכות דנלקטות בזוג כדאיתא. היו קרניה או טלפיה שחורים יגוד כדתנן פרק ב' דפרה ובב' מומין אלו בבכורות תרגמה זעירי מעילוי זכרות שיש בחודו של קרן כשנים או שלש אצבעות שאין זכרות מגיע שם ואם השחרות אינו מגיע עד מקום הזכרות יחתוך אבל יותר מכאן פסלה וכן תניא נמי בספרי ובתוספתא. העין והשינים והלשון אינן פוסלים במראה ובספרי תניא פרה שגלגל עיניה משחיר אם דומה עינה לשאר הפרות כשרה ואם לאו פסולה ונראה טעמא דאינם נראים כמו הקרנים והטלפים דבעי' קציצה כדאמרי' לעיל אי נמי משום דרך הקרנים להיות ממראה הפרה והיכא דהם שחורים הוי שינוי

בגופא מה שאין כן בעין ולשון ושינים. היתה בה יבלת וחתכה במתניתין פרק שני רבי יהודה פוסל רבי שמעון אומר כל מקום שניטל ולא העלה מקומו שער אדום פסולה משמע דלרבי יהודה אפילו העלה שער אדום במקום שחתך היבלת פסולה וכמו שפי' הראב"ד ז"ל הטעם לפי שאינו עולה בו אדמימות גמורה אבל הוא שער לקוי.

הלכה ז

כל המומין הפוסלים בקדשים פוסלים בפרה דכתיב אשר אין בה מום וכדתנן פרק ב'. היתה יוצא דופן או אתנן ומחיר פסולה כתנא קמא דרבי אליעזר פרק שני ואף על פי דקדשי בדק הבית היה ולא קדשי מזבח אפי' הכי חטאת קרייה רחמנא כדאמרינן נמי פרק קמא דחולין דטרפות פוסל בה מהאי טעמא כיון דפוסל שאר קדשים. ומותר ליקח אותם מן הגוי כחכמים דמכשירין בפרק שני דפליגי (אמר) ארבי אלעזר ובפרק אין מעמידין מוקמינן פלוגתייהו בחיישינן לרביעה דלרבנן לא חיישי אבל אם ודאי רבעה פסלה אפילו למאן דאמר פרק קדשי בדק הבית היא דכתיב כי משחתם בהם מום בם כל שהמום פוסל דבר ערוה וע"ז דכתיב בהו השחתה פוסלין בו וחטאת קרייה רחמנא כדאמ'. יתרה פרה על הקדשים שעבודה פוסל בה דכתיב אשר לא עלה עליה עול וכתי' (כי) בעגלה ערופה אשר לא עובד בה אשר לא משכה בעול מה עול האמור בעגלה עשה שאר עבודות כעול דכתיב אשר לא עובד בה אף עול האמור בפרה עשה בה שאר עבודות כעול אם כן מה תלמוד לומר עול עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה שהניחו עליה להקל משא מידו ולא למשוך ושאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה כדאמרינן בסוטה פרק עגלה ערופה ושאר עבודה היינו כשעושה לשם עבודה והיינו היכא דניחא ליה כדאשכחן גבי עלה עליה זכר אבל עול פוסל אף על גב דלא ניחא ליה ועובד דומיא דעבד מתוקמא בשאר עבודות דלאו עול כך כתב הר"ש ז"ל והרב ז"ל כתב דעלה עליה עול נמי אם לרצונו דוקא הוא דפסולה וכדא' גבי הכניסה לרבקה וכו' דהוי דומיא דעול וכל שעשה בה לצרכה כשרה ולצורך אחר פסולה כדמפרש במתניתין דפרק שני במסכת פרה וטעמא דכל שלא לצרכה הוי עבודה וכל לצרכה לא הוי עבודה. נעשה בה מלאכה מאליה או שעלה עליה עול מאליו אם לרצונו פסולה דכתיב אשר לא עובד בה ואמר רב פפא בפרק אלו מציאות אי כתיב עובד וקרינא עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עבד וקרינא עבד הוה אמינא עד דעבד בה איהו השתא דכתיב עבד וקרינא עובד בעינא דומיא דעבד מה עבד דניחא לה אף עובד דניחא ליה והא ילפינן עול עול מג"ש מעגלה ערופה לפרה אדומה ואפילו למאן דלית ג"ש ויליף לה התם בסוטה שאר עבודות שפוסלות בפרה (ערופה דפרה) דכתיב אשר

לא עלה עליה עול מ"מ ודריש ליה בלא עול מדלא כתיב אשר לא עלה (עליה) עול עליה ותו הדר כתיב עול לדרשא דעול פוסל בין בשעת עבודה בין בשלא בשעת עבודה ושאר עבודות אין פוסלות אלא בשעת עבודה כדאמרינן התם ומכל מקום סברא הוא דלא אתא לרבויי קרא שאר עבודות אלא בדניחא ליה כדאשכחן בעגלה וכמו שכתבו בתוספות פ' אלו מציאות והר"ש פרק שני דפרה. לפיכך אם שכן עליה עוף כשרה עלה עליה זכר פסולה כדתנן בפרק ב' דאף על גב דלא ניחא ליה חשיב ניחא ליה כיון דבשאר פרות הוה ניחא ליה וכל דניחא ליה הוי שעת עבודה ואין צריך לומר שבמעוברת פסולה כחכמים דפליגי ארבי אליעזר ריש פ' שני דפרה דרבי אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא והוי כגופה דפרה ולאו עבודת משא הוא וחכמים פוסלים דלאו ירך אמו הוא ולא הוי כפרה אלא חולין גמורין ונפסלין מטעם מלאכה. הכניסה לרבקה ודשה מאליה כשרה הכניסה כדי שתינק ותדוש פסולה שהרי עשה לרצונו כדתניא בתוספתא דפרה ובעול נמי בעינן עובד דומיא דעבד דניחא ליה וליכא בין עול לשאר עבודות אלא בעול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה ושאר עבודות אינן פוסלות אלא בשעת עבודה כדאמרינן ולפי' הר"ש ז"ל בשעת עבודה היינו היכא דניחא ליה ועול פוסל שלא בשעת עבודה דלא ניחא לי' כמו שכתב פרק ב' דפרה צריך לישב הכניסה לרבקה ודשה כשרה משום דלא ניחא ליה דלאו בעול קמשתעי אלא רבקה היינו שקושרים ארבעה פרות ביחד וכמו שפי' רש"י ז"ל פרק אלו מציאות ופרק כל שעה ומשום עבודה הוא כדתניא ודשה ועבודה אינה פוסלת אלא בדניחא ליה כדילפינן מדכתיב עובד דומיא דעבד כדאמרינן.

הלכה ח

פרה שנולד בה פיסול תפדה כדתניא בתוספת' פרק ב' וכן אם מתה תפדה משום עורה תניא נמי התם מתה תפדה ושחטה על גב מערכה אין לה פדיה עולמית מצא אחרת נאה הימנה תפדה כדתניא נמי התם ומייתי להא תוספתא פרק קמא דשבועות ואמרינן עלה שאני פרה דקדשי בדק הבית היא כלומר אינה מקדשי מזבח ליקדש קדושת הגוף ולפיכך נפדית בלא מום ואינה צריכה לב בית דין להתנות עליה ואפילו הכי מתה או נשחטה חוץ למקומה נפדת דקדשי בדק הבית לא היו בכלל העמדה והערכה כר' שמעון דסוף תמורה ואקשיא והאמר ריש לקיש אומר היה רבי שמעון פרה נפדית על גב מערכתה אף על גב דנשחטה כהלכתה על גבי מערכתה נפדת אם מצא אחרת נאה הימנה והכא תניא שחטה על גבי מערכתה אין לה פדיה עולמית דכיון דנעשה בהכשר גנאי הוא להוציאה לחולין אלא לא תוקמה כרבי שמעון והאי דקתני דבלא מום נפדת אם מצא נאה הימנה כשלא נשחטה דינו משום דלב בית דין מתנה עליה אף על גב

דלא שכיחא איידי דדמיה יקרים מסקי אדעתייהו לאתנויי דיוכלו לפדותה אם מצאו נאה הימנה ואם מתה תפדה מוקמינן ליה נמי התם משום עורה דאמרי אינשי מגמלא אונא ומדאוריתא אפילו משום בשרה היו יכולים לפדותה דהא דאמרינן דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים אפילו בקדשי בדק הבית דמשמע דאין לבשרה פדיון היינו מדרבנן אבל מדאוריתא פודין קדשי בדק הבית דהא דאין פודין נפקא לן מדכתיב ואכלת ולא לכלביך דכתיב בפסולי המוקדשין של מזבח כדמוכח בפרק ב' דבכורות מהאי קרא נפקא לן גיזה וחלב ושל בדק הבית מותרין ובהדיא קתני התם אם מתו יפדו והיינו מדאוריתא כמו שכתבו התוספות פרק קמא דשבועות. נשחטה לשם חולין תפדה כדאיתא בתוספתא דמייתי פרק קמא דשבועות נמי תניא נשחטה תפדה והיינו נשחטה שלא בהכשר כדפרשי' נשחטה חוץ למקומה.

הלכה יא

אף כהן הדיוט כשר לשריפת הפרה כרבי אליעזר בן יעקב פרק שני דפרה דכתיב ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ודריש אותה באלעזר שהוא סגן ושאר כל הפרות אפילו בכהן הדיוט כרבי יהודה דמכשיר שלא בכ"ג במתניתין ודלא כתנא קמא. והעושה אותה לובש ארבע בגדים של כהן הדיוט כדתניא נמי התם מצותה בד' בגדי לבן עשאה בבגדי זהב ובבגדי חול פסולה דילפינן חוקה חוקה מיום הכיפורים דבגדי לבן מעכבין כדאיתא התם.

הלכה יג

כל העוסקים בפרה היו טבול יום דכשרים למעשה הפרה לקדש ולהזות כדתנן פ"ג דפרה. מטמאין היו את הכהן השורף את [הפרה] מפני הצדוקין שלא יהו אומרים במערבי שמש היתה נעשת ומייתי' לה פרק חומר בקודש ופרש"י דלרבנן טבול יום כשר בה דנפקא להו מריבוייא דקרא דכתיב והזה הטהור על הטמא טהור מכלל שהוא טמא שיוצא מכלל טומאה וכדאיתא בפרק טרף בקלפי לימד על טבול יום שכשר בפרה מכדי בטהור עסקינן ואהא דכתב לעיל מיניה ולקח אזוב וטבל במים איש טהור למה לי למהדר ולמכתב והזה הטהור ליכתוב והזה על הטמא אלא טהור כל דהו ואשכחן טבול יום דאיקרי טהור דכתיב ורחץ במים וטהר ואם כן אפי' אינו טהור לתרומה עד שיעריב שמשו הוי טהור למעשה פרה כדאמרינן. וכן כל הכלים שמכניסין לתוכן אפר הפרה כולם טבולי יום היו כדתנן פ"ה שפופרת שחתכה רבי יהושע אומר יטמא ויטביל וטעונה טבילה כדתניא פרק חומר בקודש ואמרינן התם דעשאוה כטמא מת והיינו מדרבנן משום חומרא:

פרק ב

הלכה א

מעלות יתירות עשו בטהרת פרה מפני שכשרה בטבול יום כדילפינן ולא יזלזלו בה לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה אין צריך להיות זריזין בשמירת טהרתה וכדאמרינן ריש יומא כל מעשיה בכלי גללים כלי אבנים והיינו מדרבנן. שבעת ימים קודם שריפת הפרה מפרישין הכהן השורף אותה מביתו כמו שמפרישין כ"ג לעבודת יוה"כ הדתניא פ"ג דפרה ואמרינן בריש יומא מנא הני מילי דבעי פרישה ליה"כ ולפרה אמר ר' יוחנן אמר קרא כאשר עשה ביום הזה צוה לעשות לכפר עליכם ובמילואים כתיב האי קרא שצוה אותם לפרוש מביתם ז' ימים כדכתיב ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה וגו' וביום השמיני עבדו כמו שכתוב ויהי ביום השמיני וכתיב כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות ומנין דכוליה קרא דלעשות ולכפר עליכם בי"ה כתיב ופרה יליף בג"ש דצוה צוה דכתיב הכא צוה וכתיב גבי פרה זאת חוקת התורה אשר צוה ה' מה להלן פרה אף כאן פרה ומה להלן פרישה אף כאן פרישה וכן מפרישים אותו מאשתו שמא תמצא נדה. הלשכה שהיה יושב בה היתה צפונית מזרחית כדתנן בפרה וטעמא מפרש ביומא מדרבנן שיהיה היכר שהיה כחטאת הנשחט בצפון. ובכל יום מזין עליו מי חטאת חוץ מיום ד' ומן הדין לא היה צריך אלא שלישי ושביעי משום טומאת מת אלא משום חומרא היו מזין עליו בכל יום כדילפינן ממלואים דכתיב בהו ויז על אהרן וגו' וכתיב שבעת ימים ימלא את ידם והאי ילפינן הוי אסמכתא בעלמא וכדאיתא ביומא. ומכל חטאות שהיו שם היו מזין עליו כדתנן בפרה פ"ג והינו נמי משום חומרא. ואין מזה עליו אלא אדם שלא נטמא מעולם וכן הכלים שאינם מקבלים טומאה וכדתנן התם והכל מעלה יתרה מדרבנן:

פרק ג

הלכה א

אין שורפין את הפרה אלא חוץ להר הבית כדכתיב והוציא אותה אל מחוץ למחנה בהר המשחה על גבי כיפין מפני קבר התהום כדתנן פרק ג' וטומאת הכהן וטבילתו וסמיכת הזקנים עליו שם בפרק שלישי וכדאיתא לעיל דליהוי טבול יום וסידור מערכה מעצי ארזים וכו' שם במשנה וכפתוה בחבל ראשה לדרום ופניה למערב כדתנן התם והכהן ג"כ פניו למערב לצד מקדש כדכתיב והזה אל נכח פני אהל מועד וגו' ושוחט בימינו ומקבל בשמאלו דלא כר' יהודה דאמר בימינו היה מקבל אחר שחיטה ונותן לשמאלו

ולכ"ע מזה באצבע ימינו דנאמר בהן ואצבע ונאמר במצורע בהן ואצבע מה להלן מיומנה שבימין אף כאן מיומנה שבימין דהואיל ונאמרו בתורה אצבעות סתם ופרט הכתוב בא' מהן שהיא ביד הימין אף כל אצבע מהימין דכתיב הימנית המיומנת שבימין הרגילה שבאצבעות המוכנת שימושה בה וכדתני' בספרי ותני' נמי התם מדמה באצבעו מצותה מצות יד ולא מצות כלי כלוג שמן שהוא מכשיר נמי ואין כשר אלא ביד וההזאות שבעה כדכתיב והזה ז' פעמים על כל הזאה טבילת אצבע בדם כדתנן התם דכתיב וטבל והזה ודרשי' על כל הזאה טבילה כדדרשינן בספרי מדמה ז"פ שחוזר לדם ז"פ וכדא' פ"ק דמנחות דשיירי הדם שבאצבע פסולין דכתיב התם והזה מן הדם שבענין למעוטי שירים שבאצבע שצריך לטבול אצבעו בין כל הזאה והזאה דהכי משמע והזה מן הדם שבענין האמור למעלה וטבל הכהן באצבעו בדם מאותו דם שבכלי שטובל בו יזה כל הזאות ולא שבאצבע והכא נמי בעינן על כל הזאה טבילה וכדאיתא התם גבי פרה. גמר מלהזות הזאות דם פרה אדומה מקנח ידו בגופה של פרה כדתנן במתניתין דפרה לא גמר מקנח אצבעו בין כל הזאה והזאה כדאי' קנוח בגופה של פרה כתבו בתוס' התם טעמא דכתיב בסיפיה ואת דמה ישרוף אלמא דמה טעון שריפה ולכך מקנח בגוף הפרה. ירד והציץ האש באליתות כדתנן התם וכשיצת האור ברובה ותקרע בטנה משליך לתוכה עץ ארז ואזוב בשני התולעת כדכתיב והשליך אל תוך שריפת הפרה וכדתנן במתניתין פ"ג ותניא בספרי עץ שומע אני כל עץ במשמע ת"ל ארז אי ארז שומע אני אפילו ענף ת"ל עץ הא כיצד זו בקעת של ארז אזוב ולא אזוב יון וכו' ולא כל אזוב שיש לו שם ליווי ושני תולעת ששינתו תולעת ולא ששינתו דבר אחר ועוד תניא בספרי ר' עקיבא אומר והשליך אל תוך שריפת הפרה שומע אני משתעשה אפר ת"ל הפרה יכול יקרענה ויתננו בתוכה ת"ל והשליך אל תוך שריפת הפרה הא כיצד משתבקע על ידי שיצית האור ברובה ובפ' טרף אמרינן שני תולעת של פרה עשרה זוז משקלה דאע"ג דלא בעי' כובד כר' שמעון בן אלעזר אפ"ה אם נתהבהבה יביא אחרת כדתניא התם משום דכתיב אל תוך שריפת והא דאמר רב עץ ארז ואזוב ושני שקלטתן שלהבת כשרה מוקמי לה בנכפפת שהשלהבת נמוכה וסמוכה לגחלת וקרינן בה אל תוך ומפני שיש מיני ארז ואזוב ושני אומר ג' פעמים על כל דבר כדתנן במתני' ושלשתן מעכבין זה את זה כדתנן במתני' דהקומץ ג' שבפרה ובגמרא טעמא דכתיב חקה דהויא עכובה וכריכה מפרש טעמא בפ' טרף בקלפי אליבא דר' משום דכתיב ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך וגו' שיהיו נלקחין בבת אחת ואינו משליך קודם שיצת האור ברובה ולא אחר שתעשה אפר כדאמרינן לעיל לר' עקיבא ואם השליך פסולה כדכתיב אל תוך שריפת הפרה דמשמע שהיא נשרפת דהיינו

שיצת האור ברובה ועדין היא פרה ולא אפר וכתיב חקה לעיכובא. בין שהשליך כולן כא' או זה אחר זה בין תוך גופה או תוך שריפתה בין נקרעה בין קרעה ביד או בסכין כשרה וכדתניא בתוספתא וטעמא דלא קפיד קרא אלא אתוך בין אפרה בין אשריפתה דכתיב שריפתה וכתיב הפרה כדאמרינן לעיל וכן קרעה כיון שכבר הוצת האור ברובה כשרה דלא קפיד קרא אלא שישליך תוך שריפת הפרה וזה אחר זה נמי כשרה דאף על גב דבעינן כריכה היינו כשלוקחין בידו להשליכן כדכתיב ולקח שיהו נלקחין כאחד אבל אם אחר שלקחן כרוכין נפרדו והשליכן אחד אחד כשרים כדאמ'.

הלכה ג

נגמרה שריפתה חובטין אותה והעצים שנשרפו עמה וכורכין אותן כדתנן במתני' דפ"ג ותניא בספרי על פרשה ישרוף ר' יהודה אומר שלא ימעט לה עצים מרבה הוא לה חבילי אזוב ואזוב יון בשביל להרבות את האפר. כל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר בין מבשרה בין מהעצים כותשין אותו עד שיעשה אפר ושאין בו אפר מניחין אותו וכדתנן במתניתין וכל עצם שנשאר בלא שריפה בין כך ובין כך היה נכתש כדתניא במתניתין ונראה דטעמא דבשר ועצים שאין בהם אפר מניחין אותו ועצם כותשין משום דבשר בני שריפה נינהו ולהכי לא מיקרו שרופים עד שיהא בהם אפר אבל עצם אפילו אחר שריפתו הוא שלם דלאו בר שריפה הם כבשר ועצים ולכך נכתשים בין כך ובין כך.

הלכה ד

אין מניחין בעזרה מאפרה דכתיב והניח מחוץ למחנה וחולקין אותה לג' חלקים א' ניתן בחיל ואחד בהר המשחה ואחד היה מתחלק בכל המשמרות כדתנן במתני' ותניא בספרי ואסף איש טהור והניח אוסף לפני מחנה ישראל דהיינו הר המשחה שישראל היו מזין ממנו והניח במחנה ישראל שיהו הכהנים מקדשין ממנו וא' בחיל כדכתיב והיתה לעדת בני ישראל למשמרת מלמד שמצניעין ממנו ותשעה פרות נעשו והעשירית יעשה מלך המשיח מהר יגלה כנגד עשרה פסוקים שיש מתחלת פרשת פרה עד לחוקת עולם שהם בעניין עשיית הפרה:

פרק ד

הלכה א

אין שוחטין ב' פרות אדומות כא' כדתניא בסיפרי ושחט אותה מכאן אמרו אין עושין שתי פרות כאחת. לא רצתה פרה לצאת אין מוציאין עמה שחורה שלא יאמרו שחורה

שחטו ולא אדומה שלא יאמרו שתים שחטו כדתנן במתניתין פ"ג דפרה בפלוגתא דר' ומייתי לה פ' טרף ומשמע דלת"ק הוי מדרבנן.

הלכה ג

פרה שנשחטה שלא לשמה או קבל או הזה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה או שלא לשמה ולשמה או שלא בכהן או במחוסר בגדים או בבגדי זהב או בבגדי חול פסולה כדתנן פ"ד לת"ק דר' אליעזר וכדדריש בסיפרי חטאת היא מגיד שאם נשחטה שלא לשמה פסולה כלומר מדאיתקש לחטאת כדדריש נמי התם חטאת היא מגיד שמועלין בה וכו' אבל אין לומר דמדכתיב היא דריש שלא לשמה פסולה כדדרשינן בזבחים ובמנחות היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה דלא דמי דהכא לא כתיב בשחיטה ובהזאה ושלא בכהן דאע"ג דכ"ג לא בעיא כהן מיהא בעיא ומחוסר בגדים במתניתין וכדתניא בסיפרי ולקח אלעזר הכהן מדמה הכהן בכיהונו ובתוספתא שנינו עשאה בבגדי זהב או בבגדי חול פסולה דמצותה בד' בגדי לבן כדתנן במתני' ובבגדי לבן היתה נעשית דילפינן חוקה חוקה מיום הכיפורים מה חוקה האמורה בי"ה בבגדי לבן אף חוקה האמורה כאן בבגדי לבן ובסיפרי אמרינן מי שרף פרה ראשונה אלעזר וכי לובש אלעזר בגדי כ"ג בימי אביו.

הלכה ד

קבל דמה בכלי פסולה דכתיב ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו מצותה מצות יד ולא מצות כלי כדדרשינן בסיפרי. הזה בכלי אפילו אחת מהן פסולה כדתניא בתוספתא משום דכתיב אצבע הזה אחד מהן בשמאלו פסולה כדתניא נמי בתוספתא ובספרי יליף ממצורע דכתיב ביה ימנית הזו שבעה כהנים כאחד פסולה זה אחר זה כשרה כדתניא נמי בתוספתא פ"ד וטעמא משום דשבע פעמים כתיב ולא שייך אלא זה אחר זה הזה ולא כיון כנגד ההיכל פסולה כדתניא בספרי אל נכח פני אהל מועד שיהא מתכוין ורואה פתחו של ההיכל בשעת הזאת הדם וכן אם שחטה או שרפה שלא כנגד ההיכל פסולה כדאמ' ר' יוחנן בזבחים פ' פרת חטאת משום דהקיש שחיטה ושריפה להזאה דכתיב ושחט ושרף והזה מה הזאה כנגד הפתח כדתניא בה אל נכח פני אהל מועד אף שחיטה ושריפה דסמיך להזאה בעיא כנגד הפתח והיינו שפניו כנגד רוח שההיכל בו אף על פי שלא כיון בדקדוק כנגד ההיכל משום דכתיב אל נכח פני אהל מועד דמשמע ברוח שאהל מועד בו.

הלכה ז

חסר א' מן המתנות פסולה דתנן פרק הקומץ שבעה הזאות שבפרה מעכבות זו את זו ובגמרא טעמא משום דכתיב חקה ובספרי דרש שבע פעמים שיהו מעכבות זו את זו טבל שנים והזה אחד חטאתו פסולה כדתניא בתוספתא דבעיא על כל הזאה טבילה אחד טבל אחד והזה שתים אע"פ שלא חשב השניה בכלל שבע אלא חזר וטבל והזה על השניה הזייתו פסולה כדתנן בתוספתא ובמתניתין וטעמא דשירים שבאצבע פסולין כדילפינן לעיל ובסיפרי דרשינן דבעיא על כל הזאה טבילה מדכתיב מדמה שבע פעמים שחוזר לדם שבע פעמים והמוסיף על שבעה אינו כלום אם הוא כהן אחר אבל הכהן עצמו אם הוסיף פסלה כדמפרש בתוספתא משום שעשה עמה מלאכה שפוסל בה.

הלכה ח

הוציא את הדם חוץ ממערכתה והזה פסולה כרבי אליעזר בן יעקב בתוספתא דאמר חוץ למערכתה לא יחזיר ואם החזיר כשר הא לא החזיר והזה פסול. הזה מדמה בלילה אפילו השביעית בלילה פסולה כדתניא בתוספתא וכדדרשינן בסיפרי דחטאת קרייה רחמנא. שחטה חוץ ממקום שריפתה אפילו לפנים מן החומה פסולה דכתיב והוציא אותה אל מחוץ למחנה ואפילו חוץ למחנה בעיא שחיטה במקום שריפה. שרפה חוץ ממערכתה שנשחטה עליה או חלקה לב' ושרפה בשני מערכות או שרף ב' במערכה אחת פסולה כדתנן פ"ד דפרה וטעמא כדכתיב ושחט ושרף ובשתי גתות נמי פסולה דקרא משמע ושרף את הפרה כולה במקום אחת ושתים בגת אחת נמי פסלה משום מלאכה שזו פוסלת על זו אבל בזו אחר זו כשרה.

הלכה יב

הפשיטה ונתחה ואחר כך שרף כולה כשרה כדתנן במתניתין משום ואת עורה ואת בשרה כתיב רצה בהפשט וניתוח רצה במחובר ואם חסר ממנה כלום אפילו מפירשה פסולה דפרה משמע שלימה כמות שהיא פקע מעורה או מבשרה אפילו משערה כזית פסולה אם לא החזיר כדתניא בתוספתא וכזית נמי תניא התם רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כזית מעכב ובספרי דרשינן את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף מה פרשה במקומו אף כולן במקומן מכאן אמרו הדם כל שהו יחזיר ואם לא החזיר פסל וכו' בכזית יחזיר ואם לא החזיר פסל. פקע חוץ למערכתה מרבה עליו עצים ושורפו במקומו כדתניא בתוס' והא דתניא אי לא החזיר פסל היינו כשלא הרבה עצים ושרפו במקומו פקע מקרניה ומטלפיה ומפרשי' אין צריך להחזיר שכל דבר שאין מעכב בחייה אין מעכב בשריפתה כדתניא התם בתוספתא ושערה מעכב בחייה הוא דבעיא שתהא

אדומה ופרשה דאין מעכב היינו כשפקע מעצמה אבל חיסר הוא אפילו מפירשה אמרינן דפסולה משום דכתיב על פרשה ישרוף כדאמ'.

הלכה יג

הפרה אינה נפסלת בלינה כדתניא בתוספתא דשחטה היום ושרפה למחר כשרה וכדדרשינן בספרי חטאת היא מגיד שנשרפת בלילה כביום יכול תהא נפסלת בלינה ת"ל למשמרת מגיד שמשתמרה ימים על ימים שנים על שנים. שרפה אונן או מחוסר כפרה כשרה כדתניא פרק הערל אונן לכ"ע במחוסר כפרה פליג יוסף הבבלי משום דמחוסר מעשה הוא אבל לת"ק תרוייהו כשרים דטהורים נינהו ובפ"ב דזבחים מייתי להא מתניתא ופי' בתוספתא דאף על גב דחטאת קרייה רחמנא אפילו הכי הני כשרים דאתו בקל וחומר מטבול יום דאסור בנגיעת תרומה וכשר בפרה כדילפינן לעיל. שרפה שלא בקידוש ידים ורגלים פסולה שמעשי' כעין עבודה הם כדתנן פרק ד' דפרה וטעמא מדאיתקש לחטאת כדאיתא לעיל. ואם קדש בחוץ שלא בכלי שרת כשר כרבי יוחנן בפרק ב' דזבחים ומפרש רב פפא משום דכל מעשיה בחוץ שרפה שלא בעצים או בכל עצים אפילו בקש כשרה כדתנן במתני' פרק ד' משום דלא כתיב עצים אלא ושרף סתם ומצותה שירבה לה עצים כדי שיהא לה אפר הרבה כדתניא בתוספתא ובספרי ומשתעשה אפר אם הוסיף אפילו עץ אחד הוי כאפר מקלה דכיון דלא נשרף עמה לא אפר פרה הוא.

הלכה יז

כל מעשה הפרה מתחלה ועד סוף אינו אלא ביום ובזכרי כהונה כדתניא פרק טרף אין לי אלא הזאת מימיה שאין כשרין באשה כבאיש דהזאה אין כשרה באשה מדכתיב וטבל במים איש טהור לרבנן איש להוציא את האשה ואין כשרים אלא ביום כדכתיב הוא יתחטא בו ביום השלישי וגו' מנין לרבות שחיטתה וקבלת דמה והזאת דמה ושריפתה והשלכה עץ ארז ואזוב ושני תולעת מנין דלא יהיו כשרים אלא ביום דאלו לענין אשה כבאיש לא איצטריך רבוי דבכולהו כתיב בהו אלעזר או כהן לאפוקי אשה אבל ביום צריך קרא וקאמר תורה זאת חקת התורה תורה אחת לכל עבודותיו יכול שאני מרבה אף אסיפת אפר ומילוי מים וקידוש דהיינו נתינת אפר במים ת"ל זאת הכתוב כאן קיים ואל תוסף ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו לאחר שריבה הכתוב תורה ומיעט זאת ולא פי' מאי ריבה ומאי מיעט מעתה לא מוסרן אלא להתבונן בה את האמת ואת הישר והרי אנו למדי' כולה מהזאת מימיה מה הזאת מימיה אינה כשרים באשה כבאיש כדכתיב ולקח אזוב וטבל במים איש טהור ואין כשרין אלא ביום כדכתיב הוא יתחטא

בו ביום וגו' אף אני אביא שחיטתה וקבלת דמה והזאתה ושריפתה והשלכת ג' מינים הואיל ואין כשרים באשה כבאיש כדאמרינן דאלעזר או כהן כתיב בכולהו אין כשרים אלא ביום ומוציא אני אסיפת אפרה ומילוי מים וקידוש הואיל וכשרים באשה כבאיש כדילפינן מדכתיב ואסף איש טהור מכלל שאינה צריכה כהן וכאלו אמר אדם טהור בין איש בין אשה ביום ובלילה נמי והמלאכה פוסלת בה עד שתעשה אפר כדתנן במתניתין פרק ד' כל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאים בגדים ופוסלים אותה במלאכה וילפינן בסיפרי פסול מלאכה מדכתיב ושחט אותה בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשחיטתה וכתיב ושרף את הפרה בא הכתוב ולימד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בשריפתה הא עד שלא אמר לי יש לי בדין אם פוסלת בשחיטתה לא תפסול בשריפתה אלא בא הכתוב ללמד על הפרה שתהא מלאכה פוסלת בה משעת שחיטתה עד שתעשה אפר.

הלכה יח

שחט את הפרה ונשחטה בהמה אחרת עמה או נחתכה דלעת כשרה כדאמרי' פרק השוחט דכיון דהוי בלא כוונה לאו מלאכה היא ואם נתכוון פסולה דמדכתיב ושחט אותה שתהא מלאכה פוסלת בה משמע ושחט אותה שלא יתכוין לשחוט אלא אותה:

פרק ה

הלכה א

כל העוסקים בפרה מתחלה ועד סוף מטמאים בגדים כדתנן פ"ה דכתיב בעץ ארז ואזוב והשליך אל תוך שריפת הפרה וסמיך ליה וכבס בגדיו הכהן וכתיב בשריפתה והשורף אותה יכבס בגדיו ותניא בספרי אם המשליך את האזוב מטמא בגדים השורף לא כל שכן מה תלמוד לומר והשורף בא הכתוב ולימדך על כל העוסקים בפרה מתחלה ועד סוף שיהו טעונין תכבוסת בגדים וכבס האוסף למה נאמר אם המשליך עץ ארז מטמא בגדים האוסף לא כל שכן אם אמרת כן ענשת מן הדין ולימדך שאין עונשין מן הדין דבר אחר בא הכתוב ולימדך על האוסף את האפר שמטמא בהיסט וטעונין טבילה והערב שמש דין תורה כדכתיב וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב ומשמרה מטמא מדרבנן.

הלכה ב

כל מקום שנאמר בתורה בטומאה יכבס בגדיו לא בא ללמדנו שהבגדים שעליו בלבד הם טמאים אלא כל שיגיע בו בשעת חיבורו בטומאה כדתניא בת"כ גבי נבלה יכבס בגדיו יכול אף הציפה ת"ל בגד אי בגד יכול בגד גדול לבן דמטמא בזב ובנגעים מנין

גדול צבוע וקטן לבן וקטן צבוע וכו' ת"ל בגד בגדיו ומנין לעשות שאר כלים כבגדים ת"ל וטמא יכול יטמא אדם וכלי חרס ת"ל בגד בגד הוא מטמא ואין מטמא אדם וכלי חרס והיינו בגדי' שנוגע בהם בזמן חיבורו בטומאה דומיא דבגדיו שהוא לבוש אבל אחר שנגע אינו מטמא בגדים וכי האי גוונא דרשינן נמי בתורת כהנים גבי משכב זב דמטמא שאר כלים כבגדים בשעת נגיעה ואם פירש אינו מטמא כדתניא נמי ואיש אשר יגע במשכבו בשעת מגעו מטמא בגדים פירש אינו מטמא בגדים וכן העוסק בפרה דוקא בשעת שחיטה או שריפה הוא דמטמא בגדים שהוא לבוש או נוגע בהם אבל אחר שפירש ממעשיה אינו מטמא דהא כתיב ביה בגדיו כדכתיב גבי נבלה ופרה עצמה אינה מטמאה כלים ואדם הנוגעים בה אלא המתעסק כדכתיב וכבס בגדיו גבי משליך ושורף ואוסף דמשמע משום דמתעסקין בה וכדתנן פרק ה' דפרה שהבגדים אומרים לאדם מטמאין לא טימאוני ואתה טמאתני והיינו כשנעשית כמצותה. אבל נפסלה המתעסק בה טהור כדתנן פרק רביעי דפרה נפסלה בשחיטתה אינה מטמאה בגדים בהזייתה כל שעוסק בה לפני פיסולה מטמא בגדים לאחר פיסולה אינו מטמא בגדים נמצא חומרא קולא.

הלכה ד

והנוגע באפר אחר כינוסו אינו מטמא בגדים וכן פרים ושעירים הנשרפים מטמאים בגדים משעת שריפתן עד שיעשו אפר כדכתיב גבי פר ושעיר של יוה"כ והשורף אותה יכבס בגדיו וכדתניא סוף פרק שני שעירי יוה"כ וסוף פרק טבול יום והשורף אותם השורף מטמא בגדים ולא המצית את האור ולא המסדר את המערכה ואי זהו השורף זה המסייע בשעת שריפה יכול אף כל מי שנעשו אפר תלמוד לומר אותם אותם מטמאים בגדים כגון שסייע בשריפתן ולא משנעשו אפר דברי רבי יהודה רבי שמעון אומר וכו' ותניא נמי פרק טבול יום פרה ופרים הנשרפין ושעירים השורפן והמוציאן מטמא בגדים והן עצמן אין מטמאין בגדים הנוגעים בהם בלא מתעסקים פרה פר ושעיר של יוה"כ בהדיא כתיב בהו והשורף וכו' ופר כהן משיח ופר העדה יליף בסוף פרק כל הזבחים שנתערבו מדכתיב גבי פר ושעיר של יוה"כ והשורף אותה יכבס בגדיו וכתיב לעיל מיניה ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת מה תלמוד לומר חטאת חטאת תרי זימני שלא למדנו אלא לפר ושעיר של יוה"כ שמטמאין בגדים שאר נשרפין מנין תלמוד לומר חטאת חטאת דברי רבי יהודה ורבי מאיר יליף מדכתיב בהאי קרא אשר הובא את דמם לכפר מה תלמוד לומר לכפר לימד על המתכפרין הפנימיים שמטמאין בגדים והיינו כשנעשו כמצותן כדתנן פרק טבול יום בזמן שהם נשרפין כמצותן בבית הדשן מטמאין בגדים ואם אינם נשרפים כמצותן בבית הבירה אינם מטמאים בגדים דהשורף אותם

משמע כמצותן והנושא פרים ושעירים הנשרפים להוציאן לבית הדשן לשורפן טמא ומטמא בגדים דין תורה כדתנן התם פרק טבול יום ובמשלח שעיר לעזאזל כתיב נמי יכבס בגדיו כל זמן שמתעסק בשילוחו.

הלכה ה

מאימתי מטמא בגדים הנושא פרים ושעירים הנשרפים משיצאו חוץ לחומת העזרה כדתנן פ' טבול יום וילפי' בגמ' ובפ' ב' שעירי דמטמא חוץ לחומת העזרה דת"ר לכולן הוא אומר חוץ לג' מחנות דפר העד' ופר כהן משיח מקום שריפתן חוץ לשלש מחנות כדכתיב והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה גבי פר כהן משיח והיינו חוץ לג' מחנות משום דכתיב בפר העדה אחריו מחוץ למחנה שלא היה צריך לומר שהרי כבר נאמר בו כאשר שרף את הפר הראשון ומה תלמוד לומר מחוץ למחנה ליתן לו מחנה שניה וכשהוא אומר אל מחוץ למחנה בדשן דכתיב בתחלת צו את אהרן והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור שאין תלמוד לומר דאנא ידענא דאל מחוץ למחנה מוציאין אותה כדכתיב בקרא קמא דפר כהן משיח והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל שפך הדשן הא משמע דשפך דשן המזבח הוא מחוץ למחנה ואם כן למה נאמר אל מחוץ למחנה גבי דשן ליתן מחנה שלישית לשריפת פרים וגבי פר ושעיר של יוה"כ כתיב יוציא אל מחוץ למחנה ושרפן דמשמע דשורפין חוץ לעזרה מיד בהר הבית והלא אף אלו פנימיים ואייתי' לכולהו בריבויא דחטאת חטאת כי הדדי כדאמרינן לעיל ואם כן למה נאמר אל מחוץ למחנה גבי פר ושעיר של יוה"כ לומר לך כיון שיצא חוץ למחנה א' מטמא בגדים דכתיב בקרא בתר מחוץ למחנה והשורף אותם יכבס בגדיו וגו'. נשאום במוטות ויצאו מקצת הנושאין אותם שיצאו לבד מטמאין בגדים כדתנן במתני' פרק טבול יום דהא אינהו הוי חוץ למחנה. יצאו וחזרו לעזרה הנושאן בעזרה טהור עד שיצא דבעי' ואחר יבא אל המחנה וכל כמה דלא נפיק לא קרינא ביה ואחר יבא וכיון דלא קרינא ביה ואחר יבא לא קרינא ביה יכבס בגדיו כדאיתא התם פר' טבול יום היה מושכם מבחוץ מאחר שחזרו הוי ספק שם בעיא דרבי אלעזר מי אמרינן כיון שיצאו חוץ מן העזרה כל המתעסקים בהם טמאים אף על גב דהדור או דילמא כיון דהדור הדור ועד דהדרי ונפקי לא מטמאו ולא איפשיטא בעיין.

הלכה ו

ומאימתי מטמא בגדים המשלח את השעיר משיצא חוץ לחומת ירושלם עד שעת דחייתו לעזאזל כדתניא פרק שני שעירי המשלח מטמא בגדים ואין השולח את המשלח מטמא בגדים דהיינו המלוים אותן מירושלם יכול משיצא חוץ לחומת העזרה תלמוד

לומר המשלח יכול עד שיגיע לצוק ת"ל והמשלח משעה ששלחו כבר לצד המדבר והיינו משיצא מחומת ירושלם ואחר שדחהו אם נגע בכלים ובבגדים טהורים דמטומאת בגדים היינו בשעת חיבורו כדאמרי' לעיל אבל בשכבר דחהו לא.

הלכה ז

הנוגע בפרים ובשעירים הנשרפים עצמם אפי' אחר שיצאו בין אדם בין כלים בין אוכלין בין משקין הכל טהור ובפרק טבול יום תניא גבי כולהו והם עצמם אינם מטמאים בגדים אבל מטמאין אוכלין ומשקין דברי רבי מאיר וחכמים אומרים פרה ופרים מטמאים אוכלים ומשקים שעיר המשתלח אינו מטמא אוכלין ומשקין מפני שהוא חי וכן איתא נמי בתוספתא רבי שמעון אומר פרה מטמאה אוכלין ומשקין שהיתה לה שעת הכושר פרים אין מטמאין אוכלין וכו' שלא היתה להן שעת הכושר ותימא הוא אם פסק כרבי שמעון לגבי חכמים דלעיל גבי פרה כתיב דהיא עצמה אינה מטמאה אדם וכלים הא אוכלין ומשקין מטמאין ותלמודא לא מייתי לה בגופה דבריתא דרבי שמעון סוף פרק טבול יום ובמתני' דפרה פרק ח' נמי תנן פרה ופרים ושעיר המשתלח עצמן אינם מטמאין בגדים וכו' משמע דכי הדדי נינהו וצריך עיון ובפי' המשנה כתב הרב דפרים ושעירים הנשרפים מטמאין אוכלין ומשקין כחכמים דתוספתא:

פרק ו

הלכה א

מי חטאת אין ממלאין אותן אלא בכלי מן המעיינות הנובעין או מן הנהרות המושכין דכתיב ונתן עליו מים חיים אל כלי ותניא בספרי ונתן עליו מים חיים במי מעיין הכתוב מדבר או אינו אלא במים שהם חיים לעולם כדכתיב וימצאו שם באר מים חיים תלמוד לומר ונתן עליו מים חיים במי מעיין הכתוב מדבר ונהרות המושכין הוו נמי מי מעיין.

הלכה ב

הכל כשרין למלאת ולקדש חוץ מחרש שוטה וקטן כדתנן פרק ה' לרבנן דרבי יהודה ומייתי לה פרק קמא דערכין וקאמר דלרבנן הכל לאיתויי אשה דכשרה לקדש דהיינו עירוב אפר במים ואמרינן פרק טרף בקלפי ואסף איש טהור והניח איש להכשיר את הזר משום דלעיל מיניה איירי בכהן כתיב הכא איש להכשיר את הזר טהור להכשיר את האשה דאי למעוטי טמא פשיטא דחטאת קרייה רחמנא והניח מי שיש בו דעה להניח יצאו חרש שוטה וקטן וכתיב בתריה ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת זו היא עבודה של אחר אסיפה וכתיב ולקחו אותם שנאמרו באסיפת האפר דפסולים פסולים

נמי לקדש והנך דאכשרי לך באסיפה זר ואשה אכשרי לך בקידוש והא דלא כתיב ולקח לשון יחיד כדכתיב לעיל ואסף והניח דאי הוה כתיב ולקח ונתן הוה אמינא עד דשקיל חד העפר והוא עצמו יתנהו על המים כתיב ולקחו דאפילו תרי ואי כתב ולקחו ונתנו הוה אמינא עד דשקלי תרי ויהבי תרי כתב רחמנא ולקחו ונתן דאפילו שקלי תרי ויהב חד ומילוי נמי בעי' שיהא בו דעה ולא חרש שוטה וקטן דבהאי קרא כתיב נמי מילוי כדכתיב ונתן עליו מים חיים. ואין ממלאין ואין מקדשין אלא בכלי כדתנן פרק קמא דידים וכתיב אל כלי ואין מזין אלא מכלי פ"ק דידים ופרק ה' דפרה וכתיב בתר כלי וטבל והזה דמשמע מן הכלי והמילוי והקידוש כשרין בלילה דדוקא הזאה הוא דבעינן יום כדכתיב והזה הטהור על הטמא ביום השביעי וטבילת אזוב איתקש להזאה כדכתיב פרק הקורא את המגילה ופי' ריב"א בעל טבילת אזוב הוא משום דקתני לא טובלין ולא מזין טבילה ברישא ורש"י פי' טבילה דטמא דכתיב ורחץ במים בסיפיה דקרא.

הלכה ג

בכל הכלים ממלאין ומקדשין ומזין אפילו כלי גללים וכו' דתניא בספרי מים חיים אל כלי מגיד שעשה בה כל הכלים ככלי חרס דהוי אמינא כלי חרס דוקא בסוטה דמיא ועפר מקדשים נמי בה וכתיב בה כלי חרש להכי כתיב אל כלי להגיד שעשה כל הכלים ככלי חרש דנראה אי זה כלי שיהיה דלא כתיב הכלי אבל לא בדופן הכלי וכו' כדתנן פרק ה' דפרה דכלי מיהא בעינן והני לאו כלי נינהו וביצת היוצרים הוי כלי אדמה וכשר כתנא קמא דרבי יוסי במתניתין וביצת תרנגולת לא הוי כלי כחכמים דפליגי ארבי יהודה במתני'. שולי הכלים ומגופה שתקנם הוו כלי כדתניא בתוספתא ביצת הנעמית כשרה לקדש כדתניא בתוספתא וכל שכן למילוי והזאה.

הלכה ה

כלי שחברו בארץ או בסלע אפילו חברו בסיד מקדשין ומזין ממנו כדתנן במתניתין פרק ה' וטעמא דהוי תלוש ולבסוף חברו דהוי כתלוש מדאוריתא. עשה טיט עטרה סביב לכלי והמים צפין אם נוטלת העטרה עם הכלי הוי העטרה ככלי אדמה וכשר כדתנן התם אם היה בריאה כדי שינטל עמה כשר.

הלכה ו

כלי חרש שניקב בכונס משקה אין ממלאין ואין מקדשין בו כדאיתא סוף פרק המצניע במימרא דרבא דחמש מדות בכלי חרס וכו' ניקב בכונס משקה בטל לו מתורת כלי לענין מי חטאת. ניקב מלמטה וסתמו בסמרטוט פסול מן הצד כשר כדתנן פ"ה דפרה וטעמא לפי שהם נחים בהקף כלי שהנקב היה מן הצד.

הלכה ח

הזולף מים מן המעיין שלא על ידי כלי פסולין אף על פי שנתנן אחר כך בכלי כדתנן פרק ו' זילף את המים וכו' בתוספ' זילף בידיו וכו' פסולין שלא נתמלאו בכלי דכתיב מים חיים אל כלי שינטלו בכלי ממקום חיותן זה הכלל אם סייע שיתמלאו המים בדבר המקבל טומאה פסולין ואם לאו כשרים דכתי' מקוה מים יהיה טהור ודרשי' בפ' שני דזבחים הוייתן על ידי טהרה דאף על גב דהאי קרא גבי מקוה כתיב ילפינן מיניה כל הויות דהכי משמע הוייתן של מים המטהרים על ידי טהרה תהא כלומר בדבר שאינו מקבל טומאה. המפנה את המעיין לתוך הגת או לתוך הגבא שם במשנה פסולין לקדש מהן מי חטאת שלא נתמלאו בכלי דגת וגבא לאו כלי נינהו ונעשו מי מקוה דצריך שתהיה לקיחת המים מן המעיין תחלה בכלי דכתיב מים חיים אל כלי. הים הגדול כמקוה כדתנן פרק ה' ואפי' לר' יוסי פסולין לתורת מים חיים דהכתוב קראה מקוה ונהרות פסולין כדתניא בתוספתא פרק ט' ובמשנה פרק ח' מי קרמיון וכו' שהם נהרות שבארץ ישראל פסולין מפני שהם מי בצים עפר וטיט מעורב בהם וכתיב מים חיים אל כלי והכא איכא חציצה בין מים לכלי ושאר הימים כמעיין כשאינם זוחלין אבל זוחלין פסולים כדתנן במתניתין פרק ח' ופי' הרב ז"ל בפי' המשנה שמושכים אפילו (הכי) נובעים אינם נקראים מים חיים והר"ש ז"ל כתב ושמא משום דיש להם שם לווי.

הלכה יב

מים מלוחים או פושרים ומכזבין פסולין מפני שהן מי תערובת כדתנן התם וכיון דמעורבים מיני פסולים בכשרים לאו מים חיים מיקרו אבל שתיהם כשרים מים חיים איקרו. מים שנשתנו מחמת עצמן כשרים כדתנן התם דאכתי מים חיים היו ונעשו עכורין על ידי חרסים או אדמה אין צריך להמתין עד שיצלו כר' עקיבא דפליג ארבי ישמעאל במתני' נפל לתוכה שטף מי גשמים ימתין עד שיצלו דהכל מודים דצריך להמתין עד שיחזרו לכמות שהיו כדתניא בתוספתא משום דמים מתערבים טפי מחרסיה ואדמה.

הלכה טז

אמת המים הבאה מרחוק מן המעיין בלי הפסק כשרה כדתנן במתני' לת"ק דרבי יהודה:

פרק ז

הלכה א

המלאכה פוסלת במים קודם שיתקדשו ואינה פוסלת בהזאה כדתנן סוף פרק ד' במים מנין תלמוד לומר והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה משמע דצריכים המים

שמירה יכול אפילו אחר שקדשו בכלי תלמוד לומר למי נדה כבר הם למי נדה וקדשו היינו שהטילו בהם את האפר ובתוספת' נמי תניא דהזאה אין מלאכה פוסלת בה.

הלכה ב

השכר פוסל בקידוש ובהזייה ואינו פוסל במילוי כדתנן בבכורות פרק עד כמה הנוטל שכרו להזות ולקדש מימיו מי מערה אפרו אפר מקלה ובגמר' צריך ממתני' דקידושין דמקדש במי חטאת ובאפר חטאת דמקודשת ומוקי מתני' דקידושין בשכר הבאה ומילוי דאגר טרחיה שקיל ומתניתין דהכא בהזאה וקידוש כדתנן להזות ולקדש וכיון דהיא היא הכשר מצוה לא שקיל ואם היה כהן ומטמאו לאכול מתרומתו שמאכילו וזקן מרכיבו על החמור שם במשנה ובגמרא דלאו מידי קא מרוח אלא כנגד מה שמפסיד דמילתא דטריחא הוא ורחמנא לא רמיא עליה ושרי למשקל אבל שכר הזאה וקידוש דליכא טירחא שכר מצוה הוא נוטל והתורה אמרה ראה למדתי אתכם וגו' כאשר צוני וגו' מה אני בחנם אף אתה בחנם כך כתב רש"י ז"ל סוף פרק האיש מקדש וכתבו בתוספות דלא שמעינן מהאי קרא היכא דעבד בשכר דלא מהני אלא אסמכה בעלמא הוא דלא מהני אפילו בדיעבד.

הלכה ג

הממלא בא' ידו ועושה מלאכה בשניה או ממלא לו ולאחר או לב' כאחת שניהם פסולין כדתנן התם שהמלאכה פוסלת המילוי בין לו בין לאחר דמילוי האחר פוסל את חברו במלאכה. הממלא לאחרים אפילו אלף חביות זו אחר זו כשרים ולעצמו חבית אחר חבית לקדשן קידוש א' בכלי' כולן כשרים שהכל מילוי א' הוא אבל נתכוון לקדש כל חבית בפני עצמה אין כשרה אלא אחרונה שמילוי השני' פוסל הראשונה ושלישית שניה וכן כולן לבד האחרונה.

הלכה ה

חמשה שמלאו חמש חביות לקדשם חמש קידושי' ונמלכו לערבן ולקדשן קידוש אחד או איפכא כולן כשרים כדתנן במתניתין ריש פרק ז' שלא נתעסק הממלא במילוי אחר אבל יחיד שמלא חמש לקדש חמש ונמלך לקדשן קידוש אחד אין כשר אלא אחרון דפסל את כולם משום מלאכה כדכתיב לעיל מלאן לקדשן קידוש א' ונמלך לקדשן חמשה אין כשר אלא זה שקידש ראשון כדתנן התם וקידוש ראשון חשיב מלאכה לאחרים שהיו ממולאים כבר ולא ניתן לתוכן אפר ומלאכה פוסלת עד שיתן את האפר כדילפינן לעיל. וכן אמר לאחד קדש לך את אלו אין כשר אלא ראשון כדתנן התם ואמלאן לקדשן קידוש אחד קאי וכיון שנתן לו נעשו שלו וכאלו מלאן הוא והקידוש שקידש ראשון חשיב

מלאכה לפסול האחרים אמר קדש לי את אלו כולן כשרים כדתנן התם דממלא לא עשה מלאכה דלקידוש א' מלאן והמקדש אין המים שלו שיפסלו האחרים על ידו.

הלכה ו

הממלא מים לצרכיו ולחטאת ממלא את של צרכו קודם וקושרו לאחוריו כדתנן במתניתין פרק ו' קושרו באכולי ואחר כך ממלא את של חטאת כדי שלא יתעסק במלאכה אחר המילוי ואם מילא של צרכיו אחר כך פסול מטעם מלאכה ותנן נמי התם נותן לו את שלו לאחוריו ואת של חטאת לפניו ואם נתן של חטאת לאחוריו פסול דכתיב למשמרת למי נדה בזמן שהם שמורים הם מי נדה ושמירה מעליא לא הוי אלא לפניו ואם היה כל מה שמלא לחטאת לפניו ולאחריו כשר מפני שאי אפשר בלאו הכי כיון שהכל הוא לחטאת וכדגרסי' התם במתני' מפני שאי אפשר. שנים שהיו ממלאים כל אחד לעצמו אם הגביהו זה על זה או נטל קוץ זה מזה בקידוש אחד כשרה בשני קידושין פסול אותו שעשה מלאכה עם חברו כדתנן התם במתניתין כתנא קמא דרבי יוסי.

הלכה ח

שואל חבל למלאת ואחר כך חזר החבל לבעליו כדרכו מימיו כשרים ואם יצא מן הדרך לתתה פסולין משום מלאכה כדתנן התם וכדתניא התם בתוספתא פרק ז' הממלא וקבץ אחר כך החבל על ידו דהיינו כננו דמתני' פסל משום מלאכה.

הלכה י

הממלא והצניעה או שכפה על פיה על מנת לנגבה שצריך עדין למלאת בה לצורך קידוש זה כשר המילוי אבל נגבה לצורך הקידוש חשיב מלאכה ופסיל המילוי וכדתנן התם וכן מפנה חרסים מן השוקה שתחזיק מים הרבה כשרים דלא חשיב פינוי זה מלאכה ואם בשעה שהוא זולף את המים לכלי פינן חשיב מלאכה ופסולין כדתנן נמי התם. הממלא דלי לשתות ונמלך לחטאת משהגיע דלי למים מערה וצריך לנגב משום דלא יתערבו מים שמלא לעצמו עם מים של קידוש וכדתניא בפ"ה בתוספתא. שלשל הדלי ונפסק החבל אם עד שלא הגיע הדלי במים חשב עליו למי חטאת אינו צריך לנגב כדתניא נמי התם מערה וצריך לנגב רשב"ג אומר אין צריך לערות והרב ז"ל נראה שהיה גורס ואין צריך לנגב. מים שמלאן לחטאת וחשב עליהן לשתות משיטה הכלי פסל כרבי יהושע פרק תשיעי דקאמר בשיטה ואם הם מקדשין כבר כשישתה תנן התם:

פרק ח

הלכה א

מי שהיה מימיו על כתפו ועמד והורה הוראה וכו' זה הכלל כל שהוא משום מלאכה בין עמד בין לא עמד פסול אם אינו מצורך הולכת המים שאינו משום מלאכה אם לא עמד כשר ואם עמד פסול כדאמ' ר' יהודה ספ"ז וטעמא דעמד פסול אף על גב דליכא משום מלאכה בהוראה משום היסח הדעת כדא' פרק הניזקין דנפסלין בהיסח הדעת דלמשמרת למי נדה כתיב שצריכות שימור תמיד ומהאי טעמא נמי פסול בה איזה מלאכה שתהיה אף על גב דלא חשיבי מלאכה במשכן ובדוכתיה אחריני. וכן היה מהלך במים ופרץ על מנת לגדור או אכל על מנת לקצור או היה האוכל והותיר וזרק מה שהותיר ואין לו צורך בו כשרים ואם גדר מה שחשב או הקצה שעשה גרוגרות או שזרק מה שהותיר שלא יאבדו הפירות בכולן פסול כדתנן התם דחשיבה מלאכה. מסר מי חטאת לשומר לא נפסלו המים במלאכת הבעלים אלא במלאכה שעושה השומר כדתנן התם פ"ז במתניתין דהמוסר מימיו לטמא פסולין לטהור כשרים אף על פי שעשו הבעלים מלאכה. היו שני שומרים ועשה אחד מהם מלאכה המים כשרים בשמירת השני וכן חזר הראשון לשמור והשני עשה מלאכה המים כשרים עד שיעשו כל השומרים מלאכה בבת אחת כדתנן ריש פרק א'.

הלכה ג

המקדש באחת ידו ועשה מלאכה בשניה אם לעצמו קדש פסול שעשה מלאכה קודם קידוש ואם לחברו כשרים שאין זה פוסל מימיו של חברו במלאכה שעשה דלא הוה שומר וקידוש נמי אינו נפסל במלאכה. קדש לעצמו ולאחר בבת אחת שנפסלו מימיו בקידוש חבירו דהוי מלאכה קודם שנתקדשו מימיו ואם קדש לשנים כאחת כשרים דאין מלאכה פוסלת מי אחרים שלא היה שומר ואין המים שלו וכדתנן פ"ז. הממלא לעצמו משתי ידיו כאחת בקידוש א' פסול בשתי קידושין כשר וקידוש מב' ידיו כאחת הוי איפכא דבקידוש א' כשר וכדתניא בתוספתא פ"ז וטעמא דקידוש אחד פסול כלומר שלא קדיש את אחת מן החביות דאיגלאי מילתא דהאחרת לא נתמלאת לקידוש ולהכי פוסלת חברתה בשתי קידושין שנתקדשו החביות כשר וכגון שקדשן שתיהן בקידוש אחת כך פי' הרא"ש ז"ל פ"ז דפרה ופירש נמי כגוונא אחריתי מילא וקידוש בשתי ידיו כאחת לעצמו שניהם פסולים לאחר בקידוש אחד כשר כדתניא נמי התם ומפרש לה הר"ש ז"ל התם לתוס' כולה זה הכלל כל מילוי שנעשה עמו מלאכה פסל וכל שמלא

כהלכתו ועשה מלאכה קודם שיתן את האפר אם המים שלו פסולין ושלאחר כשרים וכל דבר שבידו נעשה מלאכה פסל וכל שאין בידו ועשה מלאכה אם אין שומר פסל כדתניא נמי בהדיא בתוספתא.

הלכה ו

קדש לי ואקדש לך הראשון כשר כדתנן במתניתין התם משום דלא נעשה מלאכה עד שנתקדשו אבל השני פסול שהראשון פסלם במה שקידש מימי השני קודם שנתקדשו מימיו מלא לי ואמלא לך אחרון כשר כדתנן התם משום דאין מלאכה פוסלת לאחר קידוש כדפי' הר"ש ז"ל מלא לי ואקדש לך שניהם פסולים כדתנן נמי התם מילוי פסול משום משיכה וקידוש משום שכר.

הלכה ח

ההולך לקדש ועשה צורך נטילת האפר כשר ומה שאינו צורך נתינת האפר כמו אם כסה כלי האפר אחר שנטל ממנו אפר פסול המים ולתוך ידו כשר כדתנן במתניתין פ"ו ובתוס' משום מלאכה והר"ש ז"ל פי' הא דתנן זקפה בארץ פסול האפר כדכתיב למשמרת לתוך ידו כשר דאפשר לשומרו בידו ולמשמרת הוא נטל את האפר והחזיר ממנה שהיתה מרובה כשר דלאו מלאכה הוא נטל ממנה מעל המים לקדש מים אחרים כשר כדתניא התם בתוס' קירסם עלי זית לנענע האפר להוציאו מן השפופרת כשר המילוי דהיינו המים דלא חשיב מלאכה ואם בשביל שיכנס האפר בכלי כשר כדתניא התם בתוספתא והר"ש ז"ל פי' ואם בשביל שתחזיק השפופרת אפר הרבה סיבב העלים סביב פי השפופרת ראשן בפני' ורובן בחוץ והכניס אפר עד למעלה בעלים פסול המילוי דחשיבה מלאכה:

פרק ט

הלכה א

כיצד מקדשין המים באפר הפרה נותן אפר על המים ואם נתן אפר בתחלה פסל דתנן פ"ק דתמורה אין מי חטאת עושין מי חטאת אלא עם מתן האפר דבשעה שנותן את האפר נעשין מי חטאת הלכך בעינן שיהו מים תחלה בכלי ואחר כך אפר אבל נתן אפר תחילה פסול דהא עם מתן אפר לעשות מי חטאת לא היו שם מים ותו לא עבדי מי חטאת ואמרינן בגמרא דלא כרבי שמעון דמכשיר נתן אפר ברישא משום דכתיבי תרי קראי ונתן עליו מים אלמא אפר ברישא והדר כתיב מים חיים אל כלי ראשונה המים יהיו נתונין אל כלי ולא אל [האפר] הא כיצד רצה אפר למעלה רצה אפר למטה ות"ק אמר

קרא דסיפא דוקא דכתיב מים חיים אל כלי ורישא דקרא דכתיב ונתן עליו לאו למימרא דאם הקדים אפר כשר אלא להזהר שלאחר שיתן האפר למים יערבם באצבעו יפה ויחזר המים שתחתיו עליו ואמר מאי חזית דסיפיה דקרא דוקא דילמא דרישיא דקרא דוקא דמצינו בכל מקום כגון בסוטה עפר למעלה שהוא מכשיר את המים לבדוק והוי למעלה כדכתיב ומן העפר אשר יהיה וכו' ונתן אל המים אף כאן מכשיר למעלה הילכך ע"כ סיפיה דקרא לגופיה ורישא לדרשא דעירוב.

הלכה ב

המקדש צריך שיתכוין ויתן האפר בידו על המים דבעינן כוונת קידוש ומילוי והזאה אבל אם נפל האפר מן הכלי שיש בו האפר למים פסול כדתנן בפרה פ"ו דנפל מן השפופרת לשוקת פסול וברישא דמתניתין נמי תנן נפל על ידו או על צד הכלי ואחר כך נפל לשוקת פסול וטעמא משום דבעינן מכח אדם לשוקת דולקחו ונתן כדא' פ' לולב הגזול.

הלכה ג

קדש פחות מכדי הזאה בכלי זה וכן בכלי שני לא נתקדשו דהזאה צריכה שיעור במנא כדתניא פ"ק דנדה כמה יהיו במים ויהא בהם כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולים ויזה וכו' וילפינן התם דמזה היינו נושא וליכתוב נושא קמ"ל דעד דדרי שיעור הזאה לא מטמא נושא משמע דהזאה צריכה שיעור בכלי כדאמרי'. היה האפר צף על פני המים וכנס ממנו וקדש מים אחרים הרי אלו מקודשי' וכל שנגע כבר במים אין מקדשין בו פעם שניה כחכמי' דפליגי אר' מאיר ורבי שמעון במתניתין פ"ו דפרה וטעמא דכיון שנגעו במים הרי הן מי חטאת ואין עושין מי חטאת אחרת כדאמ' לעיל ונשבה הרוח את האפר על גבי המים אינו מנגבו ומקדש בו ובתוספתא תניא מנגבו ומקדש בו וכתב הר"ש ז"ל פ"ו דפרה דבהא מודה רבנן דאין קידוש הרוח קידוש דבעי' כוונה בקידו' והרב ז"ל דייק לישנא דמתניתין דקתני וחכמים אומרים כל שנגע במים אין מקדשין בו דמשמע דלא שנה בכונה או שלא בכוונה אף על גב דשלא בכוונה לא מקדשי מים כדילפינן לעיל.

הלכה ד

כלי קטן שהיה בתוך כלי גדול ומלאים מים כיון שנתן האפר במים שבגדול נתקדשו גם המים שבקטן אף על פי שפיו צר כיון שכל המים מעורבין וכדתנן פרק ששי המקדש בשוקת והטפי בתוכה ואף על פי שפיו צר כל שהוא המים שבתוכו מקודשין. היה ספוג בתוך המים שקדש המים שבספוג פסולין כדתנן נמי התם ופי' רש"י פרק הוציאו לו דבשעת מילוי היה ספוג בשוקת ונפסלין מים הבלועים בספוג משום מים חיים אל כלי נפל ספוג לתוך מים מקודשים נוטלו וסוחטו לחוץ. שתי שקתות שבאבן אחד והיו

נקובות בשפופרת או המים צפים על גביהם אפילו כקליפת השום כגון שכותל שביניהם נמוך משאר הכותלים כיון שקדש אחד מהם המים שבשניה מקודשין כדתנן פרק ה'. ב' אבנים או ב' עריבות או שוקת שנחלקה אין המים שביניהם מקודשין אלא א"כ חברן בסיד שיכולות להנטל כאחת והוו כמו כלי כדתנן נמי התם.

הלכה ח

מים מקודשין שנתערב בהן מים כל שהוא אפילו מים שנתמלאו לקידוש הרי אלו פסולין וכן ירד לתוכן טל כמים דפליגי ארבי אליעזר בתרוייהו בריש פרק תשיעי דפרה משום דהזאה צריכה שיעור במנא כדאמר' לעיל ואין המים האחרות מצטרפות להזאה. נפל לתוכן משקין ומי פירות יערה וינגב כדתנן נמי התם ואם נפל דיו יבש או קומוס וקנקנתום אינו צריך לנגב כדתנן נמי התם דדבר הרושם הרי הוא נראה.

הלכה ט

המטביל כלי לחטאת במים שאינם ראוים לקדש צריך לנגב דבעינן מים חיים ואחר כך יקדש בו הטבילו במים הראויים אינו צריך לנגב כדתנן פרק ה' אלא אם כן הטביל להכניס בו מים המקודשין כבר דאם נתערבו מים שאינם מקודשים במים המקודשי' פסולין כדאמר' לעיל. והקרוייה שהטבילוה אפילו במים הראוים אין אוספין בו מים המקודשין אפילו בנגוב דחיישינן שמא תפלוט ויתערבו במים מקודשין וכדתנן התם וכן אם נטמאת והטבילוה אין מקדשין בה שהמשקין הטמאין שנבלעין בה יחזרו ויתערבו במים שמקדשין בה כתנא קמא דרבי יהושע התם במתני' דקא סברי רבנן דמחמרי במים טמאים יותר מבמים שאין ראוין לקדש דמקדשין בה לכשתנגב וטבילה זו היינו מעלה בעלמא לחטאת ולא משום טומאה דחדשה היא קרוייה זו ולא נטמאת מעולם.

הלכה יא

מים מקודשים שנפל לתוכן שקצים ורמשים ונתבקעו או נשתנו מראיהן פסולין כדתנן פרק ח' וחיפושים אפילו לא נתבקעו המים פסולין משום דהויא כשפופרת כדתנן נמי התם ולא גרע מנתערבו מים שאינם מקודשין דפסולין כדאמ' לעיל. מים מקודשין ששתה מהן בהמה פסולין אית דמפרשי משום היסח הדעת דכיון דנכנסו המים בפי הבהמה הסיח דעתו מהן וכשמקיאן פוסלות הראשונות דהיסח דעת פוסל מדכתיב למשמרת וכל העופות פוסלין חוץ מן היונה מפני שהיא מוצת ואינה מקיאה וכדתנן נמי התם וכל השרצים נמי אינם פוסלים כדתנן התם חוץ מן החולדה שמלקקת כדתנן התם והליחה יוצאת מפיה למים.

הלכה יג

מי חטאת שנשתנו מראיהן מחמת עצמן כשרים מחמת עשן פסולים כדתניא בתוספתא פרק ט' דכל הפוסל במעיין פוסל במי חטאת הגלידו וחזרו ונימוחו בחמה כשרים באור פוסלים כדתני' נמי התם דכיון דבעי אור להמחותן הוי כשנשתנו מראיהן מחמת דבר אחר דפסולין.

הלכה יד

אפר חטאת שנשתנו מראיו מחמת עצמן או מעשן כשר מחמת אבק או סיד פסול כדתניא נמי התם ועשן פוסל מראה המים ולא מראה האפר דאין העשן מתערב ומשנה האפר כמו המים ונתערב אפר מקלה באפר נמי הא אמרינן לעיל דפסול וכדתנן פרק ט'.

הלכה טו

חשב לשתות מימי חטאת לא פסל עד שישתה ואם לא נגעה שפתו בכלי לא פסל כרבי יהושע דקתני במתני' פ"ט עד שישתה משום משקה פיו המתערב במים ואם גרגר כשר כדתנן התם דליכא משקה פיו בחבית כלי.

הלכה טז

מי חטאת שהניחו מגולה בא ומצאו מכוסה פסולין דכיון דאדם כסהו שמא לא היה טהור לחטאת כדתנן פרק י"א מכוסה ומצאו מגולה אם יכולה חולדה לשתות או שירד לו טל בלילה פסולין כדתנן התם ואם לאו כשרים דשמא אדם גלה או בהמה ואם תמצא לומר אדם שמא טהור היה.

הלכה יז

המוסר המים לטמא לשומרן פסולין כדתנן פרק ט' דהוו בחזקת טומא' וב' שומרים אחד טמא ואחד טהור וחזר הטמא להיות טהור ושמר והטהור נטמא כשרים שהן ברשות הטהור ואם נטמאו שניהם כאחד פסולין כדתנן ריש פ"ח:

פרק י

הלכה א

הממלא מים לקידוש אינו צריך להיות הוא עצמו מקדש ומזה אלא מקדש אחד ומזה אחד דהא אפילו בקידוש עצמו לא בעי דשקיל חד ויהיב הוא עצמו במים אלא אפילו תרי כדכתיב ולקחו לטמא כדא' פרק טרף בקלפי וכדאמרינן לעיל פרק ששי דאשה כשרה למלאות ולקדש אבל לא להזות ואם כן אם היא קדשה המים האיש מזה וכן ממלא אדם

בכלי ומערה מכלי לכלי ומקדש בכלי אחר ומערה מים המוקדשים מכלי לכלי ומזה מכלי אחר דהא לא קפיד קרא אלא אכלי.

הלכה ב

ממלא אדם מים ומניחן אצלו בלא קידוש כל זמן שירצה ומוליכן למקום שירצה ונותן עליהם אפר בכל עת שירצה וכן המים המקודשים משהן אצלו כל זמן שירצה ומזה מהן ומוליכן למקום שירצה דכל זמן שלא נפסלו כשרין אפילו לזמן מרובה ואפילו הוליכן למקום רחוק דהא לא גזרו אלא על מי חטאת ואפר חטאת שלא יעבירם בנהר ובספינה ולא ישיטם וכדתנן פרק ט' ולא יזרקם לצד שני של נהר אבל עובר עד צוארו בהן כדתנן נמי התם וכן מעבירין נהר ובספינה כלים ומים שלא נתקדשו. ובים הגדול מעבירין אפילו מים המקודשים שלא גזרו אלא בירדן ובספינה וכמעשה שהיה כדאמ' פ' במה אשה.

הלכה ד

המוליך מים לקדשן או מים שנתקדשו לא יוליכם אלא לפניו כדכתיב למשמרת למי נדה בזמן שהן שמורין הן מי נדה ואם מילא שתי חביות ינתן אחת לאחוריו דאי אפשר בלאו הכי כדתנן פרק ז'.

הלכה ה

מי חטאת ששקלן אם הסיח דעתו פסולין ואם לאו כשרים דתניא בגיטין פרק הניזקין העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים דנפסלים במלאכה פרה דכתיב אשר לא עלה עליה עול ומי חטאת דכתיב למשמרת למי נדה ותניא בספרי למשמרת למי נדה כלומר שיהו משומרות לכך ולא לדבר אחר ומוקמינן לה ששקל בהם משקלות ופרכינן והאמר רבא שקל בהן משקלות כשרה לא קשיא הא בגופיה הא כנגדן ופריך בגופן מעשה קא עביד בהו ובדיני אדם נמי ליחייב אלא אידי ואידי כנגדן ולא קשיא הא דאסח דעתיה משמירתן ונפסלו בהיסח הדעת דלמשמרת למי נדה כתיב שצריכות שימור תמיד והא דרבא לא אסח דעתיה ונראה דמפרש הרב ז"ל בכנגדן ששוקל אותם במשקל שכנגדן דלא איתעבי' מלאכה בגופן אלא ששקלן וכיון דלא אסח דעתיה לא פסלן ואם שקל דברים אחרים בהן פסלן אפילו לא הסיח דעתו מהן הואיל ועשאן משקולת פסלן והיינו דאמרינן בגופן שנעשה מעשה בגופן ובכנגדן שנשקלו במשקל שכנגדן ונראה דגרסינן במילתא דרבא ששקלן במשקלות ולא ששקל בהן משקלות. כל מעשה פרה בין אדם בין כלים כשרי' בטבול יום כדילפינן לעיל וכל שכן מי שהעריב שמשו אלא מפני הצדוקים משתמשין הכל בטבול יום כדאמרי' לעיל.

הכל כשרין להזות חוץ מאשה וטומטום ואנדרוגינוס וקטן שאין בו דעת כדתנן פרק בתרא דפרה ובפרק טרף לרבנן וטבל במים איש טהור איש ולא אשה טהור להכשיר את הקטן שיש בו דעת להזות וערל כשר להזות כדאמ' פרק הערל מימרא דר' אלעזר מידי דהוה אטבול יום דאסור בנגיעה דתרומה ומותר בפרה ערל שמותר בנגיעה דתרומה אינו דין שמותר בפרה ותניא כוותיה דרבי אלעזר כדאיתא התם קטן שיש בו דעת ואשה אחזה לו המים כשרה ואם אחזה בידו פסולה כדתנן נמי התם פרק בתרא דפרה משום דהוה ליה כאלו היא הזה.

הלכה ז

המזה צריך כוונה לטהר כדכתיב והזה הטהור על הטמא לטהרו אבל זה שמזין עליו אין צריך כוונה התם מזין על האדם מדעתו ושלא מדעתו ונראה טעמא מידי דהוו בכלים שמזין עליהם אבל במזה בעינן דעת נתכוון להזות לפניו והזה לאחוריו או איפכא פסולה כדתנן התם משום דבעי' כוונה וכן נתכוון להזות לפניו והזה לצדדין מה שלפניו בלבד כשר. המזה אין צריך טבילה לכל הזיה כדאמרינן במתני' ישנה כדבסמוך ומזה מהזאה אחת על כמה בני אדם וכלים כדתנן התם משום דכולהו הוו בכלל טמא נתכוון על המקבל טומאה או על האדם והזה על שאינו מקבל או על הבהמה ישנה כדגרסינן התם במתני' לא ישנה כלומר אינו צריך להזות שניה ולהטביל אלא במים שנשארו באזוב יכול לחזור ולהזות על המקבל טומאה דאזלינן בתר כוונה והרי בשטבל להזות על דבר המקבל טומאה טבל אבל טבל על מנת להזות על דבר שאינו מקבל טומאה והזה על המקבל בלא כוונה הזאה זו פסולה שהיא בלא כוונה וישנה לטבול האזוב להזות על דבר המקבל טומאה כיון שלא קבל אותו קודם אלא להזות על דבר שאינו מקבל טומאה ובפרק קמא דיומא דרשינן לה מדכתיב והזה הטהור על הטמא דהוה מצי למיכתב עליו מאי על הטמא לדברים דמקבלים טומאה הוא דאתא דצריך לכוין בטבילה לדברים המקבלים טומאה והמים המנטפים מן האזוב בלי הזאה אפילו הטבילו לדבר שאינו מקבל טומאה כשרין אם נטפו בכלי וחזר והטביל בהן אזוב להזות על המקבל טומאה ונראה טעמא דכיון שהן מנטפין מעצמן בלי הזאה לא הוו בכלל מה שנטבל האזוב בכוונת דבר שאינו מקבל טומאה.

הלכה י

מי חטאת שנתמעטו טובל אפילו ראשי גבעולין ומזה ובלבד שלא יספג כדתנן התם פרק י"ב ומדכתיב וטבל נפקא לן שלא יספג דהיינו שמקנח מצדי הכלי וכדדרשינן פרק

קמא דמנחות גבי דם וטבל ולא יספג צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו ולא חיישי' מתוך שפיה צר שידחוק האזוב ויצאו מים מגוף האזוב ויתערבו במי חטאת:

פרק יא

הלכה א

כיצד מטהרין טמאי מת לוקח אדם טהור ג' קלחין של אזוב דכתיב ולקח אזוב וטבל במים וגו' וילפינן בג"ש לקיחה לקיחה מאזוב דפסח מצרים דכתיב ביה ולקחתם אגודת אזוב מה להלן שלשה דאין אגודה פחות מג' אף כאן ג' וכדדרשינן בספרי ותנן נמי פי"א דפרה מצות אזוב לוקחין ג' ובהם ג' גבעולים ומייתי לה פרק קמא דסוכה ואוקי לרבנן דר' יוסי דשלשה למצוה ולא לעכב וטובל ראשי גבעולין כדתנן פי"ב כדי שיטבול ראשי גבעולין וגבעול הוא קנה האמצעי שהזרע בתוכו כקנבוס ופשתן וכיון דכתיב ולקח אזוב וטבל מסתמא ראשו הוא דטבל דהוא הגבעול ומתכוין ומזה על הטמא ביום הג' וביום הז' כדכתיב והזה הטהור על הטמא דהיינו כוונת הזאה על הטמא כדא' לעיל וכתיב ביום הג' וביום הז' אחר שתנץ החמה כדכתיב ביום ואם הזה משעלה עמוד השחר כשר דהא הוי יום וכדתנן פ"ב דמגלה וכולם שעשו משעלה עמוד השחר כשר דכתיב מעלות השחר ועד צאת הכוכבים דכתיב והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה ואח"כ טובל ביום ומעריב שמשו כדכתיב וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב ותניא בספרי שהייתי אומר אם קדמה טבילה להזייה יצא ת"ל וחטאו ביום ואח"כ וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב טבל את האזוב בלילה והזה ביום ביום והזה בלילה פסולה כדתנן סוף פרה דתרוייהו בעינן ביום כדדרשינן ספ"ב דמגלה לא טובלין ולא מזין אלא ביום דכתיב והזה הטהור על הטמא ביום ואיתקש טבילת אזוב להזאה דכתיב ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה ומים אלו מטמאין משום מי חטאת וכדתניא בשלהי תוספתא דפרה וכדתניא והנוגע במי הנדה וגו' ומזה מי הנדה וגו' כמו שיתבאר פט"ו דמי חטאת שנוגע בהן שלא לצורך הזאה מטמאין. חבר שבא להזות מזין עליו מיד כיון שאמר שעברו עליו ג' ימים אבל ע"ה לא מהימן מדרבנן כדתניא פרק חומר בקדש. מי שהוזה עליו בג' ולא הוזה בשביעי טובל בכל עת שירצה אח"כ ומזין עליו ביום כדאמרינן פ' המפלת לר' יוסי בר' יהודה דלא אמרינן טבילה בזמנה מצוה דאע"ג דאמרינן התם דב"ש וב"ה סברי דטבילה בזמנה מצוה ר' יוסי ברבי יהודה סבירא ליה דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וכמו שכתבו התוספות שם ופ"ק דיומא וכי כתיב שלישי ושביעי היינו שלא יקדים אלא ישהא בין הזאה להזאתו ד' ימים ואם השהא יותר לית לן בה ויכול להזות.

הלכה ג

כל המתטמאין מקבלין הזאה כיצד זבים וזבות נדות ויולדות שנטמאו במת מזין עליהם ב"ג ובשביעי כדתניא בסיפרי זוטא ובפרק דם חטאת נמי תניא דנדה מזין עליה וטהורה אם נטמאת במת מזין עליה לפני טבילת נדתה וטובלת לב' הטומאות בשביל האחת שלא מצינו בתורה שהוזקקה לטבול לנדתה תחלה ולקבל הזאה וטהרה כשתטבול ובספרי זוטא מייתי קרא דהזה הטהור על הטמא. וכן הערל מקבל הזאה כדאיתא פרק הערל שכן מצינו באבותינו שקבלו הזאה מטומאת מת כשהם ערלן כדכתיב והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון ובההוא יומא דעשור לא מהילי משום חולשא דאורחא הזייה אימת עביד לטומאת מת שעליהם שרוב צבור טמאי מת היו שנטמאו באבותיהן שכל יוצאי מצרים מתו במדבר ומלו בניהם כדכתיב ואת בניהם הקים תחתם וגו' והיאך נטהרו לאכול פסחיהן אם לא קבלו הזאת ג' וז' לאו כשהן ערלים שכל אחד קבל הזאה בשלישי ושביעי שלו או כולם הזו עליהם יחד בעשור לחדש ובערב הפסח והיו להם ד' ימים כמשפט בין הזאה להזאה דאם לא היו מזין עד יום אחד עשר לאחר מילה נמצאת הזאת שניה דערב פסח מחוסרת זמן אלמא דערלים הזו עליהם ולא מצית למימר דלא עבוד פסח כלל דההיא שתא דהא כתיב ויעשו את הפסח ולא מצית למימר נמי דפסח הבא בטומאה היה דהא תניא בהדיא מלו וטבלו ועשו פסחיהן בטהרה.

הלכה ד

מצות אזוב שלשה קלחים וכל קלח גבעול אחד כדילפינן לעיל ריש פרקין והיינו למצוה ולא לעכב ותניא בפרק קמא דסוכה אזוב שתחלתו שנים נמי כשר ואין תחלתו פסול עד שיהא כשיריו אחד כדאוקי התם בגמרא אלמא לרבנן ג' דקאמר למצוה אבל דיעבד שנים ואגדן כשר דלרבנן קריביה נמי אגודה נתפרדו גבעולין ונשרו העלין אפילו לא נשתייר מכל גבעול אלא כל שהוא כשר. קלח שיש בו ג' בדין מפסגו ואוגדן כדתנן פי"א ואפילו לא פסגו ולא אגדו כשר כדתנן התם דאגודה דילפינן התם מאגודת אזוב דפסח לא הוי אלא למצוה. האזוב הקצר אוגדו בחוט על הכוש וכיוצא בו וטובל כדתנן פי"ב דלקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה כדא' פ' לולב ואוחז באזוב ומזה דהזאה בעיא באזוב ספק אם הזה מן החוט פסולה דהזאה ודאי מן האזוב בעינן. אין מזין אלא בגבעולין ולא ביונקות ותמרות כדתנן פי"א בתוספתא פי' דבגבעול דהוא קנה האמצעי שהזרע בו הוא דמשמע קרא דכתיב ולקח אזוב וטבל במים וגו' ומי שהוזה עליו ביונקים פטור אם נכנס למקדש כדתנן נמי התם לת"ק דר' אליעזר דאמר אף לא על התמרות דכיון דיונקות הוו גבעולין שלא גמלו כדמפרש במתניתין אם נכנס למקדש בהזאת יונקות לא קרינא ביה

את מקדש ה' טמא ואם לא הנצו כל עיקר והזה בהם ונכנס למקדש חייב. אזוב שהזה בו כשר לטהר בו את המצורע כדתנן התם פי"א משום דלית ביה טומאה כל אזוב שיש לו שם לווי פסול כדתנן התם במתניתין דאזוב דקאמר קרא היינו סתם אזוב דאין לו שום לווי. של אשרה ושל עיר הנדחת ושל ע"ז ושל תרומה טמאה פסול כדתניא בתוספתא ושל תרומה טהורה לא יזה ואם הזה כשר כדתניא נמי התם ובאשרה כתב ר"ש דאיכא לאוקמי באשרה דמשה דמיכתת שיעורא דומיא דעיר הנדחת ושל ע"ז נמי דכתב הרב היינו ע"ז דישראל דאין לה ביטול עולמית.

הלכה ז

אזוב שלקטו לעצים ונפלו עליו משקין מנגבו והוא כשר להזאה וניגוב מיהא בעיא שלא יתערבו מים הפסולים בכשרים ואם לקטו לאוכלין אע"פ שנגבו פסול כדתנן התם פי"ח משום דעלול לקבל טומאה לקטו לחטאת הוי כנלקט לעצים כרבי יהודה וכרבי יוסי ורבי שמעון דפליגי ארבי מאיר במתניתין:

פרק יב

הלכה א

אדם שנטמא והזה עליו כיון שנגע כל שהוא ממי הנדה על מקום מעור בשרו עלתה לו הזאה דכתיב והזה הטהור על הטמא וכיון שנגע בבשרו טהור ולשונו פלוגתא דרבי ורבנן פ"ק דקידושין דרבנן סברי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים בעיא חיטוי שיפול על מקום הראוי לרחיצה דהיינו טבילה ובטבילה כתיב ורחץ בשרו במים מה בשרו מאבראי אף כל מאבראי לאפוקי לשון וכן בכלי שנגע במקצתו מי הנדה עלתה לו הזאה כדכתיב ועל כל הכלים דמשמע בכל מקום שנגע בו. ובעיא הזאה מהזאת המזה ולא ממה שנטף על אחר שהזה כדכתיב והזה הטהור על הטמא דמשמע שהמזה מזה מן האזוב ממש על הטמא ולא שהזה על אחת ונטף ממנו על אחר שבצדו ואם נסתפק אם הזה ממש על שני כלים או אם נמצא מחברו פסולה דספקא דאוריתא הוא וכדתנן פרה פי"ב דהזאתו פסולה דבעיא הזאה ודאי מן האזוב. וכן במחט הנתונה על החרש ספק מן החרש נמצה עליה הזאתו פסולה כדתנן נמי התם.

הלכה ד

כלים המפוצלים במסניות ואיזמל בשעת מלאכה חיבור לטומאה ולהזייה שלא בשעת מלאכה אינו חיבור כלל ומדרבנן הוי חיבור לטומאה ולא להזייה כדתניא בפרק במה בהמה ואמר רבא דבר תורה בשעת מלאכה חיבור לטומאה ולהזאה ושלא בשעת מלאכה

אינו חיבור וטעמא כיון שמשמשין שניהם תשמיש אחת וצריכים זה לזה בשעת מלאכה ושלא בשעת מלאכה כיון שאין משמשין ואין צריכים להיות מחוברים זה לזה ולהכי לא הוו חיבור.

הלכה ה

שני בגדים או יריעות שתפרן הם חיבור לטומאה ולהזאה ואפילו מדרבנן. ושלל הכובסין ובגד התפור מכלאים אינן חיבור להזאה והן חיבור לטומאה כדתנן בפרה פי"ב ומייתי לה פרק במה בהמה והיינו מדרבנן דמדאורייתא אינו חיבור כלל כיון שעומד להתיר וכן שאר הכלים שהזכיר הרב ז"ל תנן להו התם במתניתין וכן המחבר ג' כסתות וכו' הוו חיבור לטומאה לבד. חלוק אחד וטלית וקלובקרין הוי חיבור כל אחת אף על פי שהוא רחב וארוך כיסוי המחם המחובר בשלשלת הזה על המיחם טהר הכל לב"ה פרק בתרא דפרה. הזוג והענבל חיבור לכל כדתנן התם ומייתי לה פרק במה אשה.

הלכה י

הכוש והצינורא והפיקא הזה על אחת משלשתן טהור הכל ושל פשתן אפילו לכתחלה וכדתנן במתניתין התם דהוו חיבור. עור של עריסה המחובר לפיקוס חיבור לכל כדתנן נמי התם. ומלבן של מטות אינו חיבור כלל כדתנן התם.

הלכה יב

ידות הכלים כנצב הסכין שהברזל נכנס בנצב הנקוב חיבור לכלי אבל עץ נכנס בברזל כחנית אינו חיבור להזאה דלא כרבי יוחנן בן נורי דקאמר במתניתין אף החרוקות:

פרק יג

הלכה א

מעלות יתרות שעשו בטהרת הפרה מייתי להו פרק ב' חגיגה משום דהקלו לעשותה במעורבי שמש כדאמ' לעיל ומקדש מי חטאת לא ינעול את הסנדל פ"ח דפרה ומי שנטמאו ידיו נטמא גופו לחטאת פי"ב והטעון טבילה אפילו מדרבנן מטמא מי חטאת ואפר ואת המזה במגע ובמשא כדתנן פי"א ומטמא את האזוב ואת המים שאינם מקודשים ואת הכלים ריקן במגע כחכמים דפליגי אר' מאיר דקאמר במגע ובמשא וטמא שנגע במקצת אפר חטאת פסל את כולו כדתנן פ"ח דעדיות העיד רבי שמעון בן בתירא על אפר חטאת וכו' ומייתי לה פרק חומר בקדש משמע דאפילו היא בכלי אין הכלי מצרפו מן התורה אלא מדרבנן מעלה בעלמא אף על גב שבכף מצרפו מדאוריתא.

הלכה ו

אין מונין ראשון ושני ושלישי לחטאת אלא אם נטמא אפילו יד אחד ונגע בחברו וחברו בחברו אפילו הן מאה כולן טמאים וכן בכלים כדתנן פי"ב ומדרבנן. וכל הראוי ליתטמא במדרס הזב אף על פי שהוא טהור אם הנידו נטמא חומרא בעלמא וכן הניד האדם שאינו טהור לחטאת וכדתנן ריש פ"י דפרה ובכלי הראוי לטמא טמא מת איכא ג' מחלוקות בדבר דחכמים אומרי' הטהור אינו מדף והטמא מדף וכן אם הסיט את השרץ ואת שכבת זרע כר' יהושע בתוספתא הטהור לחטאת שנגע בכלים של מעלה מן הזב כדתנן התם במתניתין. הטהור לחטאת שנגע במדף טמא ובת"כ קרי מדף לעליונו של זב ונגע באוכלים ומשקים נמי דטמא לחטאת תנן לה נמי במתניתין והסיטן בידו דטהור כחכמים דפליגי אר' יהושע במתניתין ונגע בתנור בידו טמא שם במשנה וכל הני חומרא בעלמא בפרה כדתנן התם פרק עשירי.

הלכה יב

הכל נאמנים על החטאת כרבי יהודה בפ"ה דפרה וכדתניא נמי בתוספתא וכתיב והיתה לעדת בני ישראל למשמרת ודרשינן כל ישראל ראויים לשמירה זו:

פרק יד

הלכה א

נגע שרץ בצד הכלי שיש בו אפר פרה לא טמאו אפילו מדרבנן אבל אם הניחו על גבי השרץ האפר טמא כחכמים דפליגי אר' אליעזר במתניתין וטעמייהו דמשום דמונח במקום טמא וכתיב גבי אפר והניח מחוץ למחנה במקום טהור ונראה דהוי דרשא גמורה דאע"ג דאם הניחו על גבי דבר שאינו טמא אלא מדרבנן אמרינן נמי דטמא כדתנן נמי התם לרבנן דר' יוסי היינו משום דגזרינן טומאה דרבנן אטו טומאה דאוריתא וכן כלי חרש שיש בו אפר ונתון על ארובה של בית טמא נטמא האפר כדתניא בתוספתא ואין אפר חטאת ניצלת בצמיד פתיל וכדתניא בסיפרי במקום טהור שיהא מקומו טהור מכאן היה ר' אלעזר הקפר אומר קלל של חטאת שמוקף צמיד פתיל ונתון באהלי המת טמא דכתיב במקום טהור ואין זה מקום טהור וכדתנן פי"א דפרה החטאת אינה ניצולת בצמיד פתיל ומים שאינם מקודשים ניצולים בצמיד פתיל. נטמאו הבעלים נטמאו בכל מקום שהם כדתניא בתוספ' דפרה פרק ששי דאם הוא באהל המת ומימיו בחוץ כשם שהוא טמא כך מימיו טמאים הוא מבחוץ ומימיו מבפנים כשם שהוא טהור כך מימיו טהורים והיינו כשמימיו אינם מקודשין כדאיתא.

הלכה ה

הטהור לחטאת שם במשנה פרק עשירי פשט ידו חוץ לתנור והלגין בתוכה ובו האסלי שהוא מוט שנותנין שני כדין בשני קצותיו וכן שני קללות ר' עקיבא מטהר וחכמים מטמאים. היה חוץ לתנור והעביר כלי שיש בו מי חטאת על גביו טהור כחכמים התם במתניתין וכלי ריקם ומים שאינם מקודשים תנן להו נמי התם וכן הזייה שעברה על גבי טומאה טהורה כדאמרינן פרק דם חטאת.

הלכה ו

כלי של חטאת וכלי של קדש כל הני גווני דטומאה וטהרה תנן להו במתניתין וכן הני גווני דהיה כרוך בנייר והסיט ר' יהושע מטמא וחכמים מטהרים.

הלכה ט

כל ספק הטומאות שטהורות לתרומה טהורות לחטאת ותלויות לתרומה נשפך לחטאת כמה שנעשה על גבן שהזה בהן תלויות כדתנא פי"א ורפפות טהורות כדתנן נמי התם.

הלכה י

דבלה של תרומה כביצה שנפלה למי חטאת המים טמאים מדרבנן והתרומה טמאה מדאוריתא דנגעה במי חטאת וחייבין באכילתה מיתה אם היא תרומה מדאוריתא (ופי') [אפילו] היתה פחות מכביצה דלא בעיא כביצה אלא לטמא המים וכדתנן במתניתין התם:

פרק טו

הלכה א

מצות קע"ג שיהיו מי חטאת מטהרים מטומאת מת ומטמא לטהור דכתיב והזה הטהור על הטמא וכתיב הנוגע במי הנדה יטמא הנוגע במי חטאת שלא לצורך הזאה בין אדם בין כלים טמא והנוגע לצורך הזאה טהור מק"ו שהוא יטהר הטמא ואיך יטמא הוא בעצמו וכדתניא בתוספתא ובספרי ועוד דוהזה הטהור משמע שאינו מקבל טומאה על ידי הזאה. ואינו מטמא בגדים בשעת מגעו שלא לצורך דכתיב והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב וטומאת מגען בכל שהוא כדכתיב סתמא מי הנדה ולא כתיב וכבס בגדיו ואם היה במים כדי הזייה מטמא בגדים בשעת מגע ומשא שלא לצורך דכתיב ומזה מי הנדה יכבס בגדיו ואמרינן בספרי מים שהן ראוין לנדה ולא מים שאין בהם כדי הזיה מה אני מקיים והנוגע במי הנדה ריבה מי חטאת שאין בהם כדי הזייה שמטמאים במגע אבל לא במשא דנוגע כתיב אבל מזה מי הנדה דהיינו שיש בהן כדי הזייה אף במשא דלא

כתיב נוגע ולא נאמר מזה מי הנדה אלא לשיעור הזייה כדמשמע ומזה מי הנדה כלומר מי נדה שיעור הזאה ואמרינן פ"ק דנדה מאי מזה נושא ולכתוב נושא קמ"ל דעד דדרי כשיעור הזאה שהוא כדי שיטבול ראשי גבעולי אזוב במים כדאמר' לעיל. מי חטאת שעשו מצותן אין מטמאין כדתנן במתניתין שלהי מכלתין דפרה וטעמא דכיון שנעשה מצותן הרי אינם מי נדה וקרא כתיב ומזה מי הנדה והנוגע במי הנדה דמשמע בשעת הזאה ועל דבר שמקבל טומאה לפיכך מים השותתין והמנתזין מהזאת דבר שהוא מקבל טומאה טהורי' ומדבר שאינו מקבל טומא' טמאי' שלא עשו מצותן וכדתנן נמי התם מי חטאת שנפסלו מטמאין את הטהור לתרומה בידיו ובגופו והטהור להזאה אין מטמאין אותו אפילו נגע בידיו וכדתנן התם פרק ט' ואם נטמאו מטמאין לטהור לחטאת בנגיעת ידיו וכדתנן נמי התם והיינו מדרבנן דמדאוריתא אין אוכלים ומשקין מטמאים כלים ואדם. נפלו לתוכן מים פסולים לחטאת או מי פירות אזלינן בתר רובא לטמא במשא ואם הם מחצה על מחצה נמי מטמאים כדתניא בתוספתא פ"ח דאזלינן לחומרא במחצה על מחצה וכדמסיים בה בין כך ובין כך פסול להזות מהן. אפר פרה שנתערב באפר מקלה הולכין אחר הרוב לטמא ואין מקדשין בו כדתנן התם פ"ט ודלא כר' אליעזר דקאמר מקדשין בכולו וכתב הרב ז"ל דאפילו רוב אפר מקלה מטמא במשא שהרי נושא אפר חטאת אפילו היא מעורבת דאינו כעירוב מים פסולים עם מי חטאת דאמרינן דאם רוב מי פירות אין מטמאין דמים במים מתערבים מכל וכל ואינן נכרים מי חטאת בהם מה שאין כן בעירוב אפר אע"ג שהוא מעורב כל חד וחד באנפיה נפשיה הוא. אפר כשר שנתערב במים פסולים מטמאין מדרבנן את הכהן ואת תרומתו כדתניא התם בתוספתא וכדתנן נמי במתניתין פ"ט דטהור לחטאת אפילו נגע בידיו טהור.

הלכה ו

מי חטאת שנפסלו לא יגבלם בטיט שלא יעשה תקלה לאחרים שיטמאו כדתנן נמי התם לת"ק דר' יהודה דאינם בטלים בטיט דכתיב חטאת היא ואע"ג דאמרינן לעיל דעירוב אזלינן בתר רובא הכא אפשר שגבל בהם ומקצתם אינם מעורבין אלא עומדין בפני עצמם ואם יגע בהם יטמא. פרה ששתת מי חטאת בשרה טהור דאינן שמורות וכתיב למשמרת.

הלכה ח

המזה מחלון של מים ונמצאו המים פסולים הוי כספק טומאה בר"ה וטהור ומשל יחיד חייב בקרבן עולה ויורד כספק טומאה ברה"י דילפינן מסוטה כדאמ' בכמה דוכתי וכהן גדול בין כך ובין כך פטור כדתנן התם פי"ב דאין כהן גדול חייב על ביאת מקדש וקדשיו כדילפי' סוף פ"ב דהוריות מדכתיב ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל מי שחטאו שוה

לקהל דהיינו יחידים. מחליקין היו במים ששותתין מחלון של רבים ונכנסין למקדש כדתנן התם דכיון דעשו מצותן אין מטמאין.

הלכה ט

המזה באזוב הטמא לחטאת כגון דלקטו לאכילה ונטמאה אם יש כביצה דהוא שיעור אוכל לטמא אחרים המים פסולים דנטמאו והזאתו פסולה משום דכתיב והזה הטהור על הטמא שיהא המזה טהור והאזוב טהור אין בו כביצה המים כשרים דלא נטמאה והזאה פסולה דהויא מאזוב טמא כדאמ' וכדתנן התם במתני' ומטמא את חברו עד מאה כדאיתא התם דאין או' בחטאת ראשון ושלישי משום מעלה דחטאת.

הלכה י

כלי שהוזה עליו ויש בו מים כדי הזאה ונשאו טהור שהרי נעשה מצותן כדתנן התם אוחז הוא טהור בקורדום הטמא וכו' אף על פי שיש עליו מים כדי הזיה טהור דהא נעשו מצותן כדאמר':